

HUY-THÔNG

HUY-THÔNG tên thật là Phạm Huy-Thông. Sinh tháng 9 năm 1901 họ Hà-nội Hà-phân.

Lúc nhỏ học ở trường Tây Đông. Sau lên theo học tại trường Albert de Sarraut, Hà-nội. Sau khi thi đỗ bằng Tú-tài toàn phần Pháp Huy-Thông bươn sang ngành Luật-khoa tại trường Đại-học Hà-nội. Được ít lâu, Huy-Thông đỗ Cử-nhân Luật, ông liền sang Pháp du học. Tại Pháp, ông đỗ luôn bằng Luật-khoa Tiến-sĩ và sau đó ít lâu ông đỗ Tiến-sĩ Văn-khoa.

Huy-Thông gia nhập làng ngấm văn từ năm 1933. Ông cho xuất bản nhiều thi phẩm nổi tiếng, gồm có :

- Yêu đương (1933)
- Anh-Ngà (1934)
- Tiếng địch sông Ô (1935)
- Tân-Ngọc (1937)
- Tây-Thi (1937)
- Người dong xe (1938)
- Thơ phong tưng (1938)

Ngoài ra, còn một số thi phẩm đăng ở các báo như :

- Con voi già (tặng Cụ Phan Sào-nam)
- Tân Hồng-Châu (Hà-nội báo)
- Hận chiến sĩ
- Huyền-Trân Công-chúa
- Lòng hồi hận (Hà-nội báo)
- Chàng Lưu
- Kinh-Kha (Hà-nội báo)
- Những người điên
- Sát Đát

Thơ ông chịu ảnh hưởng nhiều theo ngữ điệu thơ Pháp. Ông không chấp nhận cách gieo vần của thơ ta mà tự tạo cho mình một đường lối riêng biệt.

Ông cũng đã từng cộng tác với nhiều tờ báo thời ấy, như : Hà-nội báo, Ngày nay, Tiểu-thuyết thứ bảy, Phổ-thông bán nguyệt san, Ngọ báo, Trung Bắc chủ-nhật n... .

Từ năm 1945, khi đất nước chính thức làm vào vòng khối liên, Huy-Thông cũng như bao người trẻ khác lên đường gia-nhập kháng-chiến chống thực dân Pháp.

Sau đó, Huy-Thông lại sang Pháp du học.

Năm 1952, Huy-Thông đỗ Thạc-sĩ Văn-chương Đại-học Sorbonne Pháp.

Năm 1953, Huy-Thông về nước. Khi đến Sài-gòn, ông bị công an Pháp bắt và giam lỏng tại một căn nhà ở đường Paul Blanchy (Hai bà Trưng) vì cho rằng ông có tư tưởng Cộng-sản. Ông có như một tờ báo đăng bài phản đối việc nhà cầm quyền giam giữ. Sau đó, ông được thả ra.

Năm 1954, Huy-Thông tham gia Phong-trào Hòa-bình, ông bị chính-phủ Ngô đình Diệm bắt giam, rồi sau đó đưa về Bắc.

Từ đây đến nay, giới yêu thơ không còn nghe được những bài thơ vừa hùng tráng vừa diễm-lệ nữa. Tin tức của Huy-Thông cũng không có một tài liệu nào cho biết hiện giờ sống chết ra sao.

V Ở hai câu thơ đượm màu tình tứ, yêu đương của Nam-tước Byron :

*Fare thee well ! And if for ever,
Still, for ever fare thee well.*

Phạm Huy-Tôn đã rất ưng ý trong sự phiên dịch của mình :

*Xin chia tay ! Và nếu là mãi mãi,
Thêm một lần, xin mãi mãi chia tay !*

Ưng ý đến thích thú vì nó đã « lột thần » được ý thơ, trung thành cả điệu thơ. Nó là tấm gương phản ánh được tâm hồn của một chàng thanh niên đang khao khát ái tình. Cho ra đời tập thơ đầu tay mang tên *Yêu-đương* ta có đủ lý lẽ chứng minh sự nhận xét về Huy-Thông.

Huy-Thông, con người của tình ái, rất đa tình ; chỉ một dải áo màu thập thoảng, một vẻ đẹp yêu kiều thoảng qua là thi-nhân có thể ngẩn ngơ và dễ lòng say đắm ước mơ. Hầu hết trên đầu mỗi thi phẩm, Huy-Thông đều cho mang một tiêu đích của mình.

Thi dụ : Bài *Chiều hôm qua* đã bộc trần ý nghĩ thành văn thơ như sau :

*Xin tặng kẻ hôm nào bên hồ ấy,
Mà ta còn luyến mãi cặp mắt trong.
Cho bao giờ, tim ôi ! Ta lại thấy
Mé hồ xưa, người cũ thiết tha trông !*

Rồi trong bài *Anh - Nga*, thi-nhân cũng giải tỏ niềm tưởng tiếc nhớ nhung của mình :

*Niềm ái ân chưa được biết bao giờ ;
Ta vừa biết phút giây trong giấc mộng
Mà mộng nọ, than ôi ! Còn đâu bóng !
Ta gục đầu thồn thức nhớ điệu đàn
Và âm thầm tưởng tiếc bóng đêm tan.*

hoặc với ý định ấy, Huy-Thông cầu cứu đến Nguyễn Du để làm tiêu đích cho bài *Trong lúc chia tay* :

*Người đâu gặp gỡ làm chi ;
Trăm năm biết có duyên gì hay không ?*

(Truyện Kiều)

Đi xa hơn, Huy-Thông còn nhớ cả thi sĩ Pháp,
Lamartine :

*Peut-être, dans la foule, une âme que j'ignore
Aurait compris mon âme et m'aurait répondu.*

(Lamartine)

đôi khi cả Anh-ngữ nữa, như trong bài *Huyền-Trần Công-chùa*.

Chung qui cũng muốn giải cái tình lãng mạn, bàng
quơ của mình. Tình của Huy-Thông nó mộng mênh, xa
vắng nhưng lại bằng bạc nơi nơi ; chỉ cần một bóng sắc
nhẹ lướt « trên cầu » thi-nhân đã để lòng tơ tưởng :

*Chiều xuân ấy — sương che vầng ô thắm,
Trên cầu ai bỗng nhẹ gót tiên nga ...
Và, vãn vương dừng chân ta lặng ngàm
Người áo xanh, san tía, nhẹ nhàng qua.*

Từ dạo ấy, cứ mỗi chiều thi-nhân ra ngóng trông cái
hình ảnh thoáng qua mà giờ đây, đã ghi thành ấn tượng
trong tâm não. Nhưng ngày qua ngày, nào đâu tìm gặp
lại :

*Nhưng biết bao nhiêu vầng ô lộng lẫy
Đã theo nhau lẫn bóng dưới sương mờ,
Mà mắt ta chưa bao giờ lại thấy
Người áo xanh, san tía, buổi chiều xưa.*

Đã không gặp được người đẹp trong thực tế, chàng
quay về cõi mộng ; chàng mơ thấy từng chi tiết tình tự
với nàng bên hồ vắng :

*Anh mơ trông thấy hồ mây hiu hắt
Và mơ nghe gió hát khúc tiêu tao.*

*Em bỗng đâu bên mình anh tha thướt :
Anh mê mê đứng ngắm dung nhan em ...*

Chàng có ngờ đâu sự lên nhìn người đẹp qua ánh
phản chiếu của mặt hồ trong là nàng đã cảm biết rồi :

*« Anh tưởng em mê say đang mãi miết
« Nhìn em đêm gió lướt trên hồ êm.
« Nhưng chẳng phải, anh ơi ! Em chẳng biết
« Anh nghĩ người vên lặng đứng trông em ! »*

Chàng lại thấy cả cử chỉ đáp tình của nàng :

*Em muốn lại bên chàng, rồi tha thiết :
« Nhìn chi trong nước biếc, hơi tình quân !
« Mà đến nơi, anh ơi, anh chẳng biết
« Rằng tìm em rộn rã khúc ái ân ? »*

Như đã nói, tình của chàng trai này là cái gì nhút
nhát, chập chờn như mộng ảo ; đã đành rạo rức, năm hồ
yêu đương thì vẫn có những hay rứt rứt. Sự sẵn bước của
người đẹp trong câu nói chỉ tình « *rằng tìm em rộn rã khúc
ái ân* », ta tưởng đâu tình yêu của đôi lứa sẽ đi đến chỗ
nồng nàn say đắm. Ái tình là cái gì tốt đẹp nhưng cũng
quá mong manh. Chàng đã đóng vai chính trong vở kịch
yêu đương này một cách vụng về ; chính câu nói dưới đây
đã làm tình yêu đổ vỡ khiến ta phải tung hứng :

*Nếu, em ơi, chiều qua bên hồ biếc,
Sắc giai nhân chẳng khiến anh bồi hồi
Là vì từ bao lâu anh mãi tiếc
Người bạn tình thồn thức chốn xa xôi.*

Có thể nói hầu hết thi phẩm của Huy-Thông không
mang lấy được một tình yêu nào trọn vẹn. Đối tượng yêu
của Huy-Thông như một hình ảnh ma mị, chờn vờn rồi
tan rã, đã khiến thi-nhân cứ cố công săn tìm mãi. Trong
bài *Tim lý tưởng*, thi-nhân cho ta biết những nỗi thất
vọng :

Ta tìm ai đã bao năm đặng đặng,

Mà, bao năm, vẫn vắng

bóng say sưa...

rồi :

Tháng năm qua. Bên lòng, ta giữ hận...

Nên tháng năm, ta vẫn

Ngần ngợ tình...

Đôi khi chàng sẵn đuổi được bóng yêu ; và nàng cũng tỏ ra tha thiết yêu chàng. Nhưng vì, sau nhiều lần thất vọng nên luôn mang sẵn một mặc cảm bị quan, chàng đâm ra do dự :

Vì anh biết em chưa từng nghe vọng

Tiếng yêu đương run gọi, những ban chiều.

Mà anh đã bao lần ôm thất vọng...

Nên đành chưa dám quyết được em yêu.

Thế là lại vụng về nữa rồi ! Cứ áp dụng cái ngôn ngữ hoài nghi mãi, trách nào người yêu không giận hờn. Sự hờn dỗi trong tình yêu một việc thường xuyên bột phát. Nếu một Vũ hoàng Chương chỉ chuốt đôi phút hờn giận mà phải hứng chịu một hậu quả não nề, thì với Huy-Thông cũng không tránh khỏi, nhưng không đến bị đất. Đây, ta hãy nghe người đẹp của Huy-Thông dỗi :

Em quyết không bao giờ thêm tưởng tới

Kẻ khi xưa em mong đợi ngày đêm

Và, bao phen lòng kiêu căng sôi nổi,

Em bắt lòng khinh kẻ đã khinh em.

Động từ giận hờn hay hờn dỗi trong văn chương gần như là một từ ngữ bá chiếm ở địa hạt ái tình. Trừ đôi lúc cho những trẻ con « vay mượn » để vờ vịn người thân, nó (sự hờn dỗi) được sử dụng cách đặc lực như một đòn cân não, một khí cụ của chiến tranh tâm lý trong « trận giặc » ái tình ; nhiều khi bị lạm dụng đến mức giả tạo nữa đề... được nuông chiều, yêu đương hơn.

Sự giận dỗi đến cao độ có thể nảy sinh lòng oán ghét, rồi kết tụ một ý tưởng trả thù ; mà sự trả thù đau đớn, cay cú nhất, chà nát con tim là đi yêu, đi lấy người khác cho bỏ ghét. Người đẹp của Huy-Thông cũng có ý nghĩ đó :

Em cố yêu kẻ khác . . . nhưng than ôi !

Được lưu lại ba tiếng sau cùng *nhưng than ôi*, ta phải kể số đào hoa của Huy-Thông còn đó. Người yêu của chàng còn một điểm lương tâm không nở thi hành một biện pháp quyết liệt, vì nó là mối tình đầu của nàng. Ta hãy nghe nàng tiết lộ một hiện tượng kỳ lạ của tình ái :

Em cố yêu kẻ khác . . . nhưng than ôi !

Không bao giờ em yêu ai được nữa ;

Không bao giờ được nữa, tình quân ôi !

Cho nên, đã bao ngày, em không muốn

Nhìn liễu xanh mơn trớn nước tung tình,

Nhìn mây êm nơi xa xa nhẹ cuốn

Như mang qua tiếng gọi của ái tình...

Trên đây cũng chỉ là những « tiếng ái ân » của một thiếu nữ băng quơ nào đó mà thi-nhân đã gắn vào miệng của nàng trong đôi phút giây tơ tưởng để thỏa khát yêu đương. Hình ảnh ái ân như những thoáng sương mờ trong đầu óc chàng trai Huy-Thông. Bài thơ chấm dứt với hồi kết cuộc của một vẻ đẹp trống không. Một vẻ đẹp mà Huy-Thông cố tạo để tự an ủi lòng mình, để xoa dịu nỗi niềm bi thương của một thực tế mà Huy-Thông cho thể hiện qua bài thơ *Tần-Ngọc* dưới đây : (*Tần-Ngọc* là tên người yêu của Huy-Thông)

Khi Tần-Ngọc ghen ôm lòng tẻ tái

Rời xa ta đi mãi

Chẳng ngày về,

*Ta trông nàng chân mây dần khuất gót,
Lệ buồn thương một giọt
Chẳng long lanh.*

*Ta cũng tưởng chỉ hơi thương, hơi nhớ
Những phút giây gặp gỡ
Trên đường đời.*

*Nhưng, thân ôi ! Tháng ngày càng tan . . . biến
Tình vẫn vơ càng quện
Trái tim đau !*

(Viết trên bìa một cuốn sách
ngày 26 tháng 7 năm 1935)

Khi đã bị lâm đau thương trong hiện tại, thi-nhân hay quay về dĩ vãng ; chàng chọn và sống một cách thiết tha với những mối tình hòa hợp cùng lòng mình. Một huyền-thoại : Lưu, Nguyễn lạc chốn Thiên-thai, hoặc sự tích lịch sử trong cái tình của Công-chúa Huyền-Trân và Thượng-tướng Trần khắc Chung hay một chân tình giữa Hạng-Vũ — Ngu-Cơ. Mơ hồ hơn, ngay đến cả một bóng ma của nàng Anh-Nga nữa.

Đề tài lịch sử là chất liệu phong phú mà Huy-Thông hay mượn để làm đích nhắm cho sáng tác của mình. Từ cảnh biệt ly trong *Tiếng địch sông Ô*, cho đến cái tình ngăn cách trong *Huyền-Trân Công-chúa*, thậm chí một sự kiện do chính mình cấu-tạo như *Anh-Nga* đều là những khúc nhạc tình không trọn vẹn.

Đã không gây được sự nóng bỏng, nồng cháy, tình yêu của Huy-Thông nó chậm chạp, du đưa, dai dẳng. Cứ mỗi lần chia lìa là cả một trời lâm ly, bịn rịn, kéo dài. . . dài mãi như không muốn bao giờ dứt.

Trong thật sự, nếu một Huyền-Trân biết lấy quốc gia làm trọng, và ý thức được sự hy sinh của mình là vì quyền lợi của dân tộc ; nó cao đẹp, rạng rỡ làm sao nên nàng đã vui lòng bước xuống thuyền hoa để về Chiêm-quốc, thì trong thi bản *Huyền-Trân Công-chúa*, với một cá tính kẻ

trên, Huy-Thông đã phác họa tình yêu của Công-chúa Huyền-Trân qua hình ảnh của lòng mình :

*Ta chẳng muốn theo ai về Chiêm-quốc !
Không ! Không ! Ta chẳng khứng theo ai đi,
Vượt bao núi, bao non, bao từng nước
Tới rừng hoang trông ngàn lũ man di !*

*Dù Chẽ Vương ân cần hay cưỡng bách
Huyền-Trân quyết chẳng tới Đồ-bàn xa...
Vì, các em khi muôn trùng xa cách
Biết cùng ai trò chuyện buổi ô tà ?*

*Dù Vua Cha phải lôi đình nổi giận,
Ta cũng không đặt bước xuống thuyền hoa,
Thôi trong cung Vân-hồng, lầu Ngọc phấn,
Nơi các em, ngày tháng, nhớ thương ta.*

*Các em ơi ! vì đâu ta ủ rũ ?
Kìa ! non cao, vì vút gió gọi sầu !
Trôi đi, thuyền ! và, chèo đi, thủy thủ !
Vì Huyền-Trân chẳng bước xuống thuyền đâu !*

Nhưng đây chỉ là bức màn che phủ, cái then chốt của sự dửng dăng, kháng đối là ở cái tình thâm kín đã ràng buộc giữa Huyền-Trân và Thượng-tướng Trần khắc Chung. Ta hãy nghe nàng thổ lộ :

*Ta đã quyết, lòng ơi ! ta đã quyết,
Không bao giờ rời bỏ đất Thăng-long
Nơi ta nghe thấy tình yêu tha thiết,
Lần đầu tiên réo rất tiếng mơ màng !
Ta không xa nơi bao lần ngây ngất,
Nơi bao lần lưu luyến bóng tình quân ;
Không xa nơi còn mơ màng phảng phất
Tiếng người yêu say hát khúc ái ân !*

Ta không xa giải Ngân-trì trong vắt
 Đã từng phen là lướt in hình ai ;
 Cung Tần-hương nơi cầm chiêu hiu-hắt .
 Du dương ca bên dạ khách kim hài.

Tình quân ơi ! vì đâu ta ủ rũ ?
 Kia ! non cao, vì vút gió gọi sầu !
 Trôi đi thuyền ! và, chèo đi, thủy thủ !
 Vì Huyền-Trân chẳng bước xuống thuyền đâu !

Đã là danh tướng thì quả có cái khí phách của kẻ anh hào. Trước sự bi lụy thiết tha của một linh hồn cơ hồ sa ngã, thượng tướng Trần khắc Chung cố nén lòng đau thốt ra những lời quả cảm :

Đi đi ! Công-chúa hỡi !

Em Huyền-Trân !

Em đi đi, cho anh ven chữ trung-thần !

Câu chuyện tình chấm dứt bằng một cuộc phân ly đầy lưu-luyến.

*

Đã đề cập những thi phẩm kia mà không nói đến *Anh-Nga* của Huy-Thông là điều thiếu sót không nhỏ, vì nó là xuất phẩm toàn bích trong thể thơ trường thiên của Huy-Thông.

Vào đầu kịch bản, Huy-Thông đã cho ta nghe văng vẳng tiếng ca, phụ họa là tiếng đàn Tỳ-bà, trong khi đó, tại phòng văn, một chàng thư sinh (hình ảnh của Huy-Thông), vội :

Trên đôn sứ nghiêng đờn, ta đứng dậy,

Rồi, nhịp hài, lững thững bước thư sinh...

Tại sao lại buông đàn ? Có lẽ đây là chiếc đàn lòng thì đúng hơn ; vì liền đó chàng cho biết :

*Ta thấy lòng say sưa . . . Và, lại thấy
 Hương ái ân nhẹ quện tim đa tình.*

Dưới ánh trăng chênh chếch, buông tỏa một thứ ánh sáng huyền diệu, sự vắng vẻ, cô đơn như xâm chiếm tâm hồn trống trải, băng khuâng nhớ đến người tình năm xưa, chàng không giấu diếm :

Vì hơi đêm phôi phới,

Vì giăng cao rắc ánh

Trên vườn yên

Vì sao khuya lóng lánh

Xứ muôn tiên...

Vì cảnh đẹp dưới giăng xanh tuy êm ái,

Nhưng lòng ta còn mãi

Nhớ thương người đẹp cũ chốn dạ đài...

Chỉ thoáng một chút lòng tơ tưởng, trong sự giao cảm bén nhạy của một linh hồn ở cõi âm, bóng nàng bỗng hiện và đáp ứng tiếng lòng của chàng :

Dạ đài trống trải

Ôm lòng đau, ta cũng mãi nhớ thương ai !

Với một dáng dấp của nàng tiên nga thấp thoáng, thân hình thướt tha của nàng chứa đựng một vẻ đẹp rực rỡ như kết tinh bằng châu ngọc làm chàng ngây ngất không còn biết mình tỉnh hay mê, không còn nhận định được vị trí của mình đang ở nơi cung Quảng hay dưới trần gian :

Hỡi giai nhân !

Nàng là ai mà diễm lệ, thanh tân ?

Nàng là ai mà âm thầm, huyền ảo,

Đề, xuyên qua liên tiền thảo

Ánh giăng xuân

Nhẹ nhàng vờn trên dung nhan kín đáo ?

Nàng là người trong Quảng-diện hay Chiêu-Quân ?

Hay tiên nga lạc cánh xuống phàm trần ?

Chàng bàng hoàng trước vẻ yêu kiều, diễm lệ mà không nhận ra người yêu của mình, khiến nàng phải nhắc lại kỷ niệm xưa :

*Ngân-lang ! Ngân-lang ! Chàng còn nhớ,
Chiều xuân xưa, trên ngựa, đỡ kim cầu,
Chàng thảo mấy dòng thơ như nhận mứa
Trên tờ mây thiếp vẫn giữ bên tim sầu ?*

Được biết người yêu của mình rồi, nhưng chàng vẫn không tiếc lời ca tụng bóng sắc :

Ôi !

*Người đâu mà yêu điệu như nàng Thôi ?
Người đâu mà tươi thắm, dịu dàng,
Mà đóa môi phảng phất sự mơ màng,
Mà tóc huyền bay óng như mây qua,
Mà mắt đưa như ngọc ánh dưới giăng ngà ?*

Trong một đêm trăng lung linh, huyền ảo, một cảnh lặng-lẽ của đêm trường, đối diện cùng người đẹp, chàng đề mê trao lời ân ái, nhạc lòng của chàng chực rung nhẹ tiếng tơ. Trong những giờ chơi vơi ấy, sự kéo dài thời gian là cái gì thiết yếu đề tận hưởng hương tình, nên chàng thốt ra lời yêu cầu gần như mệnh lệnh :

*Đêm giăng ! hãy dừng lại trong vườn hoa !
Và, vừng ô kẻo nhạt !
Chớ vội vàng tắt nắng chân mây xa !*

*

*Ta muốn không bao giờ sao kia tắt,
Không bao giờ phơ phất ánh đông hồng !
Muốn đêm đầy nặng phủ khối sương bông
Và ôm ấp vườn say cho tới mãi !
Ta ước nghe, ngàn đời, lời êm ái
Trong đêm mờ, hòa nhịp . . . giấc mơ điên.*

*Cho hôn mơ lướt tới cõi u uyên,
Nơi Suối-Đào nao nao trong vắt chảy...
Rời, tay ôm đồn tình man mác gầy,
Ta uốn lời luyến sắc Anh-Nga nương !*

Nhưng tình nương của chàng chỉ là một u hồn trong cõi mộng lung nơi hạ giới, nàng không thể giữ mãi hình hài trước ánh thái dương, nàng vội cho biết :

Chàng ơi ! Chàng !

*Anh-Nga là một bóng dưới Suối-Vàng,
Nơi muôn năm u uất nổi mơ màng...
Nên, chàng ơi ! khi trời đêm ừng sáng,
Vong hồn thiếp sẽ không còn lảng vảng
Trong vườn hoa, để ngắm áo chàng bay...*

nên nàng thúc giục :

*Nhưng, trước lúc ven trời thoa son thắm,
Hãy đề lòng say đắm một đêm nay !*

Chàng âu yếm, khấn cầu tha thiết :

Đêm nay và mãi mãi . . . ! tình nương ơi !

Thời gian trôi qua. Ánh trăng se sẽ ngả. Nền trời, chỉ còn điểm lác đác vài chiếc sao thưa :

*Mà đêm biếc sắp tàn, giăng xuân biến,
Và vừng hồng gần tắt nắng chân mây xa...*

Nàng vội giã từ :

Chàng ơi ! Chàng ở lại

Chờ vừng hồng tắt nắng chân mây xa...

Trong lúc quyết liệt, chàng cố giành lại từng phút giây với thời gian và yêu cầu :

Hãy dừng chân, nàng ơi . . . ! Phút giây thôi !

Nhưng nàng từ chối trong đôi lời giã biệt :

Xin từ đây vĩnh quyết, hỡi chàng ôi !

Biết không thể nào giữ được, chàng ngán ngạo luyến tiếc, rồi buông lời oán trách :

*Bao nhiêu nỗi đau lòng dù quên lãng,
Trăm năm ôm còn mãi khối hận này...*

Đầu đây vắng nghe tiếng ca :

*Vườn vắng vẻ, thư sinh còn quyến luyến
Cảnh thần tiên huyền ảo dưới giếng ngà.
Nhưng đêm biếc đã tàn, giếng xuân biển,
Và vầng hồng đã tắt nắng chân mây xa.*

Và ...

Dưới ánh giăng tà ...

Đâu mất ... !

Nàng Anh-Nga đi đâu mất dưới giăng tà ?

Có thể nói kịch bản *Anh-Nga* là tuyệt phẩm trường thiên của Huy-Thông. Nội dung diễn tiến dồn dập, linh động, lời và điệu thơ thay đổi liên tục, không như ở *Huyền-Trần Công-chúa* hay lập ý và dùng nhiều điệp tự.

Có ai ngờ một chàng trai đa tình, ủy mị tưởng chừng như không còn phương nào cứu vãng trong các tác phẩm *Yêu đương*, *Tân-Ngọc*, *Huyền-Trần Công-chúa*, *Anh-Nga* lại bùng sóng hào-hùng, mãnh liệt trong *Tiếng địch sông Ô*.

Trong phút giây phác họa ở trí tưởng một viễn tượng chiến thắng tung bừng với niềm kiêu hãnh khôi phục toàn vẹn cơ đồ, có lẽ Sở Hạng - vương lấy làm hài lòng vì đã có người hiểu mình. Người nghĩ :

*Vương sẽ như năm nào đem binh mã
Lại tung hoành trên thế giới mệnh mông.*

Vương sẽ lại (ôi ! vinh quang !) Trong bão lửa vấy vùng

*Vương sẽ lại nơi bờ vung kiếm thép,
Và, đưa tay, giành lại tấm giang sơn.*

Tiếng sáo của Trương Lương đâu đây mà dư âm còn ù ù đặt trong làn sương đêm như đánh thức Vương trở về hiện tại, một hiện tại đang bị khờn giữa trùng vây. Lòng Vương buồn, một cái buồn của kiêu sa, của tráng khí :

Nén đau thương vương ngậm ngùi sẽ kể

Niềm ngao ngán vô biên như trời bề.

Ôi ! tấm gan bền chặt như Thái-sơn

Bao nhiêu thu cay đắng chẳng hề sờn !

Ôi ! những trận mạc khiến « trời long đất lở » !

Những chiến thắng tung bừng, những vinh quang rực rỡ !

Ôi ! những võ công oanh liệt chốn sa trường.

Những buổi tung hoành, lẫm liệt trong rừng thương

Những tướng dũng bị đầu văng trước trận ... !

Nhưng, than ôi ! vận trời đã tận,

Sức « lay thành, nhò núi » mà làm chi ?

Trong *Thi nhân Việt - Nam Hoài - Thanh* — *Hoài - Chân* khi viết về Huy - Thông đã phê bình đoạn thơ trên như sau :

Hơi văn mà đến thể thực đã đến bậc phi thường. « Anh hùng ca » của Victor Hugo tưởng cũng chỉ thế. Giữa cái ảo là, cái ủy mị của những linh hồn đương chờ sa ngã, thơ Huy-Thông đã ở lại đến như một luồng gió mạnh. Nó lồi cuốn bừa đi. Người xem thơ ngạc nhiên và sung sướng vì thấy mình vẫn còn đủ tráng khí để buồn cái buồn Hạng-Tịch.

Hoài-Thanh thêm : Chỉ tiếc rằng Huy-Thông, người anh hùng trong mộng tưởng ấy, lại cũng là một người thiếu niên khao khát yêu đương và rất lễ phép với đàn bà. »

Cái hùng khí của Huy-Thông trong *Tiếng địch sông Ô* là cái gì bạo phát bạo tàn. Quay ngược thời gian trở về dĩ vãng sống lại trong cảnh trí biệt ly của Hạng-Vũ — Ngu-Cơ, ta vẫn còn tìm gặp lại ở đó cái nét hào hùng, dũng khí phát tiết tự con người của Ngu-Cơ. Chỉ một lời than của Sở-vương trong bước cùng đồ mạt lộ mà nàng đã tự tận ngay để Sở-vương rảnh tay giải phá trùng vây.

Nhưng Hạng-Vũ trong *Tiếng địch sông Ô* lại là sản phẩm của Huy-Thông. Thi nhân đã « chế biến » Hạng-Vũ theo khuynh hướng của mình.

Chúng ta không thể trách cứ Huy-Thông đã làm lệch sự kiện lịch sử. Đã là thi nhân thì có thể thi vị hóa mọi sự vật theo suy tưởng riêng để nói lên tiếng nói của lòng mình. Ngoại cảnh là phụ mà nội tâm mới là diễm chính ; cho nên « ta đọc lại tiếng thơ của họ là đọc lại hình ảnh của tâm linh và nghệ thuật » là vậy.

*

Đề kết luận, ta có những nhận xét về Huy-Thông sau đây : Huy-Thông là nhà thơ độc nhất mang trong mình hai luồng thi cảm trái ngược gần như đối chọi nhau ; một loại trữ tình và, một, hùng tráng. Đó là một hiện tượng kỳ lạ trong thi ca.

Trong chất trữ tình, tiếng thơ của Huy-Thông thật êm đềm, ngọt lịm như quyến rũ tâm hồn chìm dần trong một bản đàn du - dương, lâng lâng, dịu dịu ở lòng ta và triển miên như không bao giờ chấm dứt. Tình của Huy-Thông tuy có bi thương, nhưng không phải là tiếng than oán náo nùng, hoặc khổ đau quằn quại.

Đến chất thơ hùng tráng, ta có thể nói Huy-Thông là người tiên phong mở màn cho khuynh hướng thi ca này. Hơi thơ mạnh mẽ như những buổi triều dâng trong một chiều sóng động ; hùng khí ta cũng nương theo tiếng sóng mà bốc lên ngàn ngút. *Tiếng địch sông Ô* còn nặng mang tính chất đau buồn ; *Giấc mộng Lê Đại-Hành* mới là sản phẩm hùng tráng thuần chất.

Thi-tuyển

Tiếng ái ân

Tặng Nguyễn nhước Pháp

LỜI THIẾU NỮ :

*Em không muốn mơ màng trong cảnh mộng,
Nhìn trăng lên sương tỏa với mây trôi,
Nghe đồn chiều nơi đâu đây trăm bông
Vẳng đưa sang theo hơi gió xa xôi.*

*Em không muốn du chân bên hồ vắng
Ngắm vừng ô xa phai ánh dần dần.
Em không muốn trông hoàng hôn yên lặng,
Lặng ngồi nghe như vang tiếng ái ân...*

*Vì, than ôi, tiếng ái ân đậm thắm
Chỉ chờ khi em thơ thán bên rèm,
Ngắm mây vẩn trên không gian thăm thẳm,
Là êm đềm réo rắt bên tai em !*

*Em sợ nghe, khi chiều tàn đêm hết
Vẳng bên tai tiếng gọi của ái ân,
Là vì rằng lòng yêu đương tha thiết
Em đã trao tất cả cho tình quân.*

*Em đã thiết tha trao, tình quân hơi !
Lòng yêu đương tha thiết trong tay ai
Mà vì đâu bao ngày em mong đợi,
Luyến phòng vắng, ai nữ lặng yên hoài...*

Em quyết không bao giờ thêm tưởng tới
 Kê khi xưa em mong đợi ngày đêm
 Và, bao phen lòng kiêu căng sôi nổi,
 Em bắt lòng khinh kẻ đã khinh em !

Nhưng, luôn luôn, tiếng đàn chiều van vơ,
 Sương lam tan, mây thắm, liễu yêu kiều
 Như khuyên em chớ vì ai bỏ phí
 Ngày xuân xanh, nhan sắc với tình yêu.

Muôn ngày xưa trong ngày xuân rực rỡ
 Em cố yêu kẻ khác . . . nhưng than ôi !
 Không bao giờ em yêu ai được nữa ;
 Không bao giờ được nữa, tình quân ôi !

Cho nên đã bao ngày, em không muốn
 Nhìn liễu xanh mơn trớn nước rung rinh,
 Nhìn mây êm nơi xa xa nhẹ cuốn
 Như mang qua tiếng gọi của ái tình...

(Tân-Ngọc)

*

Chiều hôm qua

Xin tặng kẻ hôm nào bên hồ ấy,
 Mà ta còn luyến mãi cặp mắt trong.
 Cho bao giờ, tim ôi ! Ta lại thấy
 Mé hồ xưa, người cũ thiết tha trông !

Ngày 25 tháng 4 năm 1935

Huy-Thông

LỜI THIẾU NỮ :

I

Chiều hôm qua, khi vừng ô tắt nắng
 Trên cành cao, xào xạc lá dưa cà,
 Em dạo bước vô tư bên hồ vắng,
 Mắt buồn trông son nhuộm đám mây xa.

Đám mây xa cuối trời bay hiu hắt
 Trên nước mơ vương vấn nổi đầu hiu
 Bên hồ yên, từng hồi, chim réo rắt
 Và, ngang trời, gió quyen khối lam theo...

Em bỗng thấy tình quân đang lặng đứng
 Bâng khuâng trông mây thắm dưới hồ xanh.
 Em đứng bước, im trông người hờ hững,
 Thẩn thờ mơ bên nước sóng long lanh.

Em muốn lại bên chàng rồi tha thiết :
 « Nhìn chi trong nước biếc, hơi tình quân !
 « Mà đến nơi, anh ơi, anh chẳng biết
 « Rằng tim em rộn rã khúc ái ân ? »

Nhưng chẳng dám . . . vì than ôi ! Em sợ
 Chàng nhìn em bằng cặp mắt thờ ơ...
 Chàng ngảnh lại . . . má đào dần ửng đỏ,
 Em vô tình gió lướt trên mặt hồ.

Anh tưởng em mê say đang mài miết
 Nhìn êm đềm gió lướt trên hồ êm.
 Nhưng chẳng phải, anh ơi ! Em chẳng biết
 Anh gây người yên lặng đứng trông em !

Ngập ngừng đi . . . chắc người yêu mê mãi
 Nhìn theo em tha thướt bóng mơ màng
 — Nhưng, than ôi ! Khi bồi hồi ngảnh lại,
 Em thấy anh mãi ngắm nước hồ trong.

II

Chiều hôm qua, khi nắng hè thôi gắt
 Đang dần dần lặng tắt dưới bầu cao.

Anh mơ trông đáy hồ mây hiu hắt
Và mơ nghe gió hát khúc tiêu tao.

Em bỗng đâu bên mình anh tha thướt ;
Anh mê mê đứng ngắm dung nhan em...
Bên hồ chiều, chân du dương nhẹ lướt,
Nhẹ lướt qua như một giấc mơ êm.

Nhưng anh chẳng nhìn theo lưng yêu điệu
Của người tiên dẫn khuất dưới cây mờ.
Em tưởng anh thờ ơ... Nếu em hiểu
Vì đâu mà em tưởng anh thờ ơ !

Vì thân lan khi bên hồ lững thững
Mang hương qua trong hơi gió êm êm.
Anh chẳng dám trông theo, anh hờ hững
Em đâu hay là bởi anh yêu em !

Nếu, em ơi, chiều qua bên hồ biếc,
Sắc giai nhân chẳng khiến anh bồi hồi
Là vì từ bao lâu anh mãi tiếc
Người bạn tình thồn thức chốn xa xôi...

Là vì, tình nương ôi ! Anh đâu biết
Người chiều qua uyển chuyển mé hồ im
Là kẻ mà lòng anh yêu tha thiết
Và, bấy lâu, anh lê bước kiếm tìm !

Nên chiều nay, khi nắng Đoài dần úa,
Anh băng khuâng bến nước vắng chờ ai,
— Mây ngang trời. Liều mềm tha thướt mùa
Và, du dương tình giấc, gió than dài...

(Tần-Ngọc)

★

Tìm lý tưởng

Peut-être, dans la foule, une âme que j'ignore
Aurait compris mon âme et m'aurait répondu.
Lamartine

Ta tìm ai đã bao năm đẳng đẳng,
Dưới trời cao chói nắng
Hay dầm mưa.

Ta tìm ai đã bao năm đẳng đẳng,
Mà, bao năm, vẫn vắng
Bóng say sưa...

Mỗi lê chân trên đường đời quạnh quẽ,
Ta mãi không gặp kẻ
Ta mơ mộng.

Mỗi lê chân trên đường đời quạnh quẽ
Mà lòng đau chẳng nhẹ
Nỗi đau lòng !

Tháng năm qua. Bên lòng ta giữ hận,
Vì trời buồn mãi ảm
Tắm hơi chim.

Tháng năm qua. Bên lòng ta giữ hận...
Nên tháng năm, ta vẫn
Ngàn ngơ tìm...

(Tần-Ngọc)

★

Trong lúc chia tay

Người đầu gặp gỡ làm chi ;
Trăm năm biết có duyên gì hay không ?
Nguyễn-Du

Anh đi mãi. Anh đi và chẳng biết
Còn hôm nào trở lại chốn này không
Nên, trước lúc say sưa, sầu ly biệt,
Anh van em thấu hiểu nỗi đau lòng.

Ngày tới đây in chân trên bãi biển,
 Anh mỗi trông bao mộng biển tan tành.
 Hồn dợn kiếm chốn bao la trời huyên
 Mông xa quên bóng khó giữa Đô-thành.

Anh đã nghĩ lòng thôi ham sung sướng
 Không bao giờ lại vướng chút tình yêu ;
 Anh đã nghĩ trí buồn thôi mơ tưởng
 Phút môi run say chạm má yếu kiều.

Anh mang tới nơi trăng soi nước rộng
 Một trái tim trống rỗng như chiều đông...
 Nhưng sau lúc nhìn em trong cảnh mộng,
 Lòng yêu đương lại đắm ánh hương nồng !

Song, tuy vẫn cầu xưa duyên cớ cũ,
 — Bao nhiêu đêm ước mãi dưới đèn khuya !
 Đã nhiều phen, nhiều phen, anh tự nhủ
 Chớ gieo sầu trên trán ngầy thơ kia.

Anh không nỡ vì anh, em bỗng phải
 Buông chuỗi ngày thơm sáng ánh xuân tươi,
 Vì một kẻ lỡ làng đời ân ái
 Cương mắt trong mờ ám lệ thấm rơi.

Em hay chăng ? Trong những giờ chạnh nản
 Anh cố quên hình ảnh tấm lưng thon,
 Quên nhơn tuyến long lanh màu sáng lạn,
 Cặp môi hoa luôn nở nụ cười son.

Vì anh thấy đời anh khe khắt quá
 Mà lòng em chưa gợn vết mây buồn,
 Nếu nghệ sĩ si tình không dám họa
 Tiếng thiêng liêng của vẻ đẹp rung hồn.

Nhưng, em ơi ! mỗi lần anh vơ vẩn
 Nhìn nét thanh, nghe giọng nói lưu ly,
 Tan đâu hết, những điều suy tính quàn :
 Trí điên cuồng cao lướt cõi mê ly !

Tim khô héo lại vì em rạo rức
 Như Trường-Khanh say đắm Trác văn^{Quân},
 Như lữ khách bỏ lê trong sa mạc
 Bỗng vô tình gặp suối nước cành ngân.

Niềm âu yếm càng ngày càng tha thiết
 Từ hôm ta quen biết buổi đầu tiên,
 Cùng nhau mãi tới ngày nay ly biệt,
 Bao giờ anh quên nỗi giấc mơ tiên ?

Giờ vui sau giờ vui, anh lưu luyến...
 Nhưng còn đâu là hạ nữa, than ôi !
 Ngày nóng nực xô nhau lần lượt biến
 Như bóng hồng trĩu nặng cánh đàn rơi !

Mai anh đi, một đêm trên biển bão
 Sóng vô tình trong tối náo nùng rung.
 Nghiêng dưới ngọn đu dương làn gió đạo
 Đón phi lao sầu réo khúc không cùng.

Mai anh đi, về rời nơi ân ái ;
 Mai anh đi, cho xa cuộc đời xưa ;
 Mai anh đi, để rồi đây trở lại
 Họa lời em mơ nấn phím say sưa.

Mai anh đi... anh đi, em sẽ đứng
 Mím môi son im tiễn kẻ xa lìa.
 Lòng anh sẽ nôn nao, chân sẽ vướng...
 — Tuy chắc đâu anh hiểu nụ cười kia !

Vì anh biết em chưa từng nghe vọng
 Tiếng yêu đương, run gọi, những ban chiều,
 Mà anh đã bao lần ôm thất vọng...
 Nên đành chưa dám quyết được em yêu.

Nhưng, dù sao, chưa đi, anh đã mộng
 Thấy mơ màng theo gió thắm năm bay,
 Một chiều kia, sánh vai trên biển rộng,
 Cùng nhau nghe dào-dạt sóng đêm nay.

Sóng đêm nay chứa chan cũng buồn bã...
 Nhưng trời hoang khi động khúc tình ca,
 Trăng nước sẽ trong xanh như ngọc lá,
 Cát thơm tho, lòng ướp ái ân hoa!

Mà chiều đó, có xa xôi chi lắm!
 — Vội, chờ anh; chờ rứt vết thương đau...
 Dề, trần gian, chưa ai yêu đậm thắm
 Bằng đôi ta, ngày ấy, đắm mê nhau!

Chờ anh! cho muôn đời sau ghen tức
 Tình giai nhân kiều hiện khách văn thơ:
 Vì duyên thắm muốn thu còn sức nước
 Như hương yêu bắt diệt của người xưa!

Chờ anh!

Chờ anh nơi mây gió thiết tha xanh!
 Chờ anh nơi ái ân còn lạnh lẽ!
 Chờ anh nơi chia rẽ...! gắng chờ anh!

Chờ anh! Chờ anh!

Mơ Thiên-thai! Tần-Ngọc của lòng anh!

Sầm-sơn, tháng 8 năm 1936
 (Tần-Ngọc)

*

Gió chiều

Khi hơi gió bên mình anh tha thướt,
 Niềm ái ân tìm bỗng thấy chan hòa.

Vì anh tưởng gió êm dẽ nhẹ lướt
 Du dương ca một khúc ái ân ca...

Nên, em ơi! lòng anh hằng ao ước
 Ngồi bên em nghe gió cuốn, chiều chiều.

Nghe gió qua như ca lời mây nước,
 Như khuyến ai đắm đuối trong tình yêu!

Trúc-Hồ
 (Tần-Ngọc)

*

Mây qua

LỜI THIẾU NỮ:

Dứt hẳn đờn ái ân, ta đứng lặng
 Dề khỏi buồn nhẹ ám trái tim không.

Gió mơ hồ vi vu trên cát trắng
 Và, từng cao, chạm cuốn tấm mây hồng.

Nếu, mây ơi! người quay về thành-thị,
 Nơi nắng im chói lọi trên đường dài.

Xin nhẩn hạp người xa xăm thi sĩ
 Rằng tình nương, bề vắng, mãi chờ ai.

(Tần-Ngọc)

*

Bầy nhiều đêm

Bầy nhiều đêm, bên hồ vi vút gió,
Ta mơ màng chỉ mãi nỗi ái ân !
Tiếng dương cầm rời rạc vắng xa ngân.
Và hương hoa mé hồ, đưa thoang thoảng.
Đừng đùa nữa, hương thơm bên hồ loáng !
Và. Dương cầm ! lặng tiếng ái ân đi !

Bình lòng ta, nặng trĩu lệ sầu bi,
Niềm ân ái từ nay thôi say đắm...
Vì đắm say ân ái nữa mà chi ?
Thà trọn kiếp giang hồ lơ đãng ngắm
Bóng trắng xanh lạnh rải trên hồ xanh !

(Tân-Ngọc)

*

Khúc tiêu thiếu

Ngồi dưới liễu du dương ta nhẹ nhấc
Cây nhả tiêu đồn dập nhạc mơ hồ.
— Gió ngang mơn hàng cây chưa tỉnh giấc ;
Bình minh xuân êm ái như lời mơ.
Kìa Tây-Thi ! sao mây chưa đượm trắng
Anh tới đây chưa kịp gọi hồn tiêu,
Em đã sớm cong mình trên nước lặng
Cho nước trong ngược về đáng yêu kiều ?
Đừng rũ vội... ! trời im còn tắm tối,
Cầu Nhượng-gia chưa kẻ bám tre lần...
Quăng lụa thắm bên nguồn đừng rũ vội,
Em lên nghe anh gọi tiếng chim thần !

Em nghe chẳng ? Ngày xưa khi vua Thuấn
Chúm môi thiêng say thời khúc tiêu này,
Phượng sánh hoàng từng không theo nhịp uốn ;
Ngàn muôn chim giao cánh chấp chờn bay.
Đờn suối bỗng lên cung — và chan chứa
Những câu ca tươi sáng ánh u uyên.
Nụ trúc đào quên thu đua thắm nở ;
Gió trên trần diu dặt ngát hương tiên...
Ngày nay, cạn lời khua trong ống rỗng,
Không bao giờ thấy nữa cảnh huyền xưa.
Suối thờ ơ, mây tro lười cầm động ;
Chim xa xôi lạ điệu Tiêu-thiếu ca.
Tiêu chẳng khiến trời đêm kia thôi tối,
Hơi xuân qua vãn lạnh... nhưng cần chi ?
Vì, mỗi lần run hơi anh đắm đuối,
Em lắng nghe lời trúc, — hỡi Tây-Thi.

(Tây-Thi)

*

Giấc mộng Lê Đại-Hành

Ta sẽ đưa binh Nam đi vùng vẫy
Khắp bốn phương, trời đất mịt mùng tăm,
Bầu minh mông chuyển động tiếng loa gầm,
Tiếng gươm ca, tiếng trống hồi ngựa hí.
Binh Nam-quốc như hải triều kiêu hãnh
Sẽ cuốn theo cùng cát phủ, cùng mây nhanh, cùng
gió mạnh
Đồng man đi rải rắc núi non Hời
Rời bóng khiên rợp mát bốn phương trời
Như thác nước cao vắng than vì đại.

Quân xông xáo tới bên bờ thiên Trúc Hải
 Và co cương trên mảnh đất cuối cùng
 Đắm say nhìn biển vô tới hư vô
 Trong thế giới vô biên khi cúi đầu khép nép
 Bình sĩ ta sẽ cho là đất hẹp
 Ngọn trường thương không đủ chỗ tung hoành
 Muốn sức kình được tự do ngang dọc
 Biển bao la với từng trời không góc
 Cần mệnh mông, cần bát ngát, cần xa xôi
 Nhưng không gian chỉ cảm thấy mơ thôi.

(Tiếng dịch sông Ô)

*

Trên cầu

Tặng một cô áo tím, cô em xinh đẹp mà tôi
 không biết tên, nhưng nhan sắc đã khiến tôi
 ngại ngần trong phút giây gặp gỡ bên đường.
 Huy-Thông

Chiều xuân ấy — sương che vừng ô thắm
 Trên cầu ai bỗng nhẹ gót tiên nga...
 Và, vẫn vương, dừng chân ta lặng ngắm
 Người áo xanh, san tía, nhẹ nhàng qua.
 Từ chiều ấy, vừng ô khi xế bóng,
 Dù gió mưa lạnh lẽo thời ngang đầu,
 Ta cũng tới bên hồ xưa đứng ngóng
 Người áo xanh, san tía, lướt qua cầu.
 Nhưng biết bao nhiêu vừng ô lộng lẫy
 Đã theo nhau lần bóng dưới sương mờ
 Mà mắt ta chưa bao giờ lại thấy
 Người áo xanh, san tía, buổi chiều xưa.

(Tân-Ngọc)

*

Anh vẫn rõ

Gửi Lê quang Minh

Chiếc lồng son, gợi phím đã bao đàn...
 Đến phiên tôi, tôi đây hình bóng cũ
 Và, sau tôi, đàn Lý-Tào Nương-Tử
 Ngàn thu còn oán mãi chiếc lồng son !

Huy-Thông

Anh vẫn rõ trong gia đình tôi im sống,
 Rim mắt như lạnh ngấm thắm năm mòn,
 Như băng triu cánh trong lồng son.

Mà anh ơi ! Anh cũng rõ
 Chim chi đợi trời cao tung trận gió
 Là quãng mình thẳng cánh vượt trần mây...
 Và, khi đi, những phút phảng ẽm này,

Tôi dẫn thân trong cuộc đời rộng rãi
 Tôi hằng mơ, hằng chờ, hằng ước mãi...
 Đường giông phi, ai kẻ hăm gót tôi hằng
 Và nan thừa đâu cần nôi sức chiu bằng ?

Anh lại rõ, khi nỡ nhân mà anh biết
 Nhấn gió lùa mang sang lời tha thiết
 Cõi mê ly tôi mơ thả mộng lòng say.

Anh rõ hết. Nhưng người xa chẳng rõ mảnh hồn này,
 Tường tôi mãi nghiêng lưng trong cảnh chật !
 Nên, ngừng tìm soi ái ân đang dần thất,
 Nàng quyết tình cắt đứt... Hỡi lòng ơi !

Bề đau thương khi ngớt sóng diên cuồng sôi,
 Tôi dẫn thấy sương quên âm thầm tỏa,
 Niềm khổ cũ, như khói sương, mờ màng xóa...
 Nên, từ nay người hôm trước đã hiểu tôi,

Mà tôi không đoái nữa giọng xa vời :
 Đáy tim xưa, tình xưa tìm dấu vết
 — Và ai có bời son lên nền trời, khi nắng hết ?
 Vậy, nếu anh lại gặp kẻ năm xưa
 Toan cùng tôi cùng hát khúc say sưa,
 Lại gặp kẻ mà tôi thôi muốn thấy
 Ngắm chim qua ngán cho tôi nơi hẹn ấy,
 Thì, anh ơi ! Xin nói họ rằng ngày nay,
 Khi đêm tươi, gió cạn, nắng hồng bay,
 Không bao giờ trí tôi còn mơ tưởng
 Bóng giai nhân, nàng ngàng mời bông cầm chướng
 Đứng nghiêng soi trên kính nước nét lung linh...
 Vì duốc tình,

Mà bao buổi, tôi mãi soi tâm hồn tôi.

Dưới trận bão kiêu căng tôi bối rối,
 Đã, từ lâu dập tắt trong tim buồn.

(Tháng 8 năm 1935)

*

Gặp gỡ

Nhẹ bước tới bên nàng, rồi thồn thức,
 Chàng sẽ nắm tay ai nâng trước ngực,
 Chàng trông nàng...
 Nàng vin cây ngắm bóng sương mờ màng
 Ngập ngừng gieo trên bề chiều hiu quạnh.
 Chiều về, và mù sa, và gió lạnh,
 Và đêm khuya từ cõi tối âm thầm
 Đã bắt đầu rủ xuống những màu thâm,
 Mà chàng vẫn chôn chân nhìn bạn cũ.

Trên vực sẫm, trắng treo liềm ủ rũ.
 Gió ngậm ngùi thổi dịch dưới trời cao

Và, băng khuâng như bay tới xứ nào,
 Trên cát rộng thăm buông từng khúc huyền.
 Mà sóng mềm uốn thân trên mặt biển,
 Uốn thân theo một điệu múa thần tiên,
 Họa lời nhau cũng nhàm áng ca huyền.

Đề vớng mộng ru hồn quên tê tái,
 Chàng quên nghe trong phút giây êm ái
 Lời Ly-Tạo khóc mãi ái ân xưa.
 Mất buồn trong cảnh di vãng say sưa
 Như lờng vường, như mờ bay trong sương trắng,
 Nàng lơ đãng cũng như quên quên ái lệ
 Đứng bên nàng quên lãng suối xuân trôi.

Nhưng trái tim đắm đuối bỗng đồ hồi...
 Như nếm bại buồn thương chờ gió quện,
 Trong bóng tối không bờ, chàng cất tiếng :
 « Ôi ! đau lòng !
 « Hồn thu đã lạnh cảnh mơ màng
 « Và động sấm đã đập chờn chân bề bắc,
 « Mà sao vẫn thẫn thờ nơi nghỉ mát,
 « Ta còn chưa trở gót lại đô thành ?
 « Đô thành vui... nơi đồn kêu, nơi hát phá đêm thanh,
 « Rủ ta say những trận cười không dứt tiếng,
 « Mà chẳng dặng vì đâu còn lưu luyến
 « Bãi cát xanh lịm giãc trời trong,
 « Đề than ôi ! Phải gặp gỡ... đề tan lòng !
 « Kẻ ta muốn không khi nào còn trông thấy ?
 « Vì, từ buổi quyết chia tay, độ ấy.
 « Trắng thê lương phai ánh đã bao lần !
 « Gió chiều đưa quên nhại tiếng ái ân !
 « Mà, tận đáy thời gian mưa nắng phủ,

« Ta đã quyết xóa vùi mờ năm cũ !
 « Ta chán trông mắt nọ đuổi mây Rồng...
 « Và, đời ta lạnh lẽo tựa dòng sông
 « Dưới trăng sương hững hờ trôi chưa định !
 « Nhưng, đồn lòng, chưa yên tĩnh,
 « Bỗng, sầu giây lướt bóng kẻ chiều nào,
 « Lại thốt nhiên vang động bản u sầu.
 « Nhưng đâu phải, lòng ơi...! cùng ta, ta chưa hứa,
 « Không bao giờ còn mơ ân ái nữa ? »

Chàng lặng im. Nhưng sóng dưới trời đêm,
 Vẫn không nguôi nức nở giong êm dề.
 Lá xào xạc. Hơi thu man mác thôi.
 Thẩn thờ nghe đêm than trong bóng tối,
 Chàng tưởng chừng như bóng tối thể lương,
 Gió diu hiu thổi suốt đến can trường.

Nàng sẽ gờ hai tay. Rồi, chẳng nói,
 Mắt vẫn dăm dăm nhìn nơi không cõi,
 Nắng êm như hơi gió nhẹ nhàng đi.
 Nàng đi... Và mắt nàng xa ngấm bóng sương chì,
 Chàng chẳng hiểu vì đâu mà lơ đãng.
 Chàng giương mắt, chàng giương to đôi mắt hoảng,
 Cố trông theo, theo đôi bóng âm thầm.
 Càng dần xa, dần xóa dưới cây thâm...
 Và áo nàng dần xóa dưới cây thâm...
 Và tựa gốc phi lao, chàng đứng sững...
 Và, nóc trời buông lửng,
 Đèn trắng xanh trên nước óng lạnh lũng soi...

Huy-Thông
 (đêm 22 tháng 11 năm 1935)

*

Tiếng địch sông Ô

Hán binh dĩ lược địa,
 Tứ diện Sở ca thanh.
 Đại vương ỷ khí tận,
 Tiệp thiếp hà liễu sinh.

Ngư-Cơ

Hán binh lấy hết đất,
 Khúc Sở vang bốn bề,
 Đại vương ỷ lớn can,
 Tiệp thiếp sống làm chi?

I

Sở Bá Vương, ngồi vên trên mình ngựa,
 Giương mắt buồn say ngắm chân trời xa.

Trong sương thu nhẹ được ánh dương tà,
 Quân Lưu-Bang đang tung bừng hạ trại.
 Khói tung bay trên vòm trời rộng rãi,
 Như muôn sao trong đám tối mờ màng.
 Khắp bốn phương, giáo mác tỏa hào quang,
 Liên tiếp nhau chen chúc xung quanh ven trời lớn.
 Mấy lần trại (lưới xa xôi, mịt mù và chắc chắn)
 Đóng trùng trùng, điệp điệp trên đầu non.
 Cờ chừ hầu đỏ rực như phía son,
 Quần quai cong trên nền trời lá mạ.
 Gió quất bên tai Vương, và rộn rã,
 Tiếng quân reo, tiếng ngựa hí, tiếng loa vang,
 Theo gió chiều vi vút vắng đưa sang.

Nhưng, lặng lẽ, băng khuâng, vua nước Sở,
 Như pho tượng đồng, ngồi trên mình ngựa.
 Đề luồng mắt mệnh mạng
 Như vắn vưng, như vớ vắn trên Ô giang,
 Vì Vương rõ, phía sông Ô, binh Phần-Khoái,
 Mới hôm trước bị quân mình xô qua ải,

Nên vòng vây chưa kịp khóa trước bình minh.
Vương toan, khi đêm tối, chỉ huy binh,

Chém quân Khoái vừa thua, như cắt cỏ,
Phá trùng vi tan tành về hướng đó,
Vương sẽ đàn tướng sĩ bên kia sông,
Hợp chư hầu còn trung tính cho thật đông,
Rồi máu Hán rửa lần hồn Cai-hạ.
Vương sẽ như năm nào đem binh mã
Lại tung hoành trên thế giới mệnh mông.
Vương sẽ lại (ôi! vinh quang!) trong bão lửa vấy vùng
Vương sẽ lại tới bờ vùng kiếm thép,
Và, đưa tay, giành lại tấm giang sơn,
Vương sẽ lại...

Nhưng bóng đêm đã xóa cảnh hoàng hôn,
Và phương xa, mơ hồ, trắng le lói.
Một trận gió hung hăng dùng dưng nổi,

Vận mạnh cờ trên nóc trại ngất cao,
Vương khoan thai, buộc lại dải chiến bào,
Rồi xuống ngựa bước vào trong trướng gấm.

II

Trướng thênh thang, lạnh lùng và u ám,
Sở Bá-Vương đứng sững trước cửa phòng.
Đề nỗi buồn, một nỗi buồn u uất mệnh mông,
Ngao ngán nhẽ, nặng nề lòng người chiến sĩ...
Vì chống kiếm trước phòng sâu quạnh quẽ,
Hạng-Vương vừa nhác thấy bóng Ngu-Cơ,
Nên hơi ôi! tia hy vọng từ mờ,
Vương cảm thấy trong lòng ngấm ngấm tắt.

Vương trông...

Vẫn như gặp nàng lần thứ nhất,
Tim anh hùng như ngây ngất say sưa.
Tựa thân mềm vào lưng ý, nàng Ngu-Cơ,
Mắt mơ hồ nhìn qua khung cửa sổ,
Đề hồn buồn chơi vơi như bay trên cánh gió
Chỗ nàng ngồi,
Một luồng trắng biêng biếc chênh riêng soi,
Khiến Hạng-Vương, trong lòng say, những tưởng
Rồi cung Quảng, à Hằng vừa bay xuống...

Thấy rèm châu êm ái bỗng cuống lên,
Nàng băng khuâng sức tỉnh giấc mơ tiên,
Ngảnh đầu trông thấy quân vương bên trướng,
Nàng đứng dậy. Rồi cúi chào phu tướng,
Bước lại gần, chàng hé miệng, xót đau,
Rồi ngập ngừng toan nói...

Bỗng âu sầu,
Vẳng bên tai như lời từng thồn thức,
Như suối vắng âm thầm chiều thu khóc
Dịch xa xôi dàu dặt trên Ô giang,
Khúc bí ca nào ruột và mơ màng,
Như càng kêu những nỗi sầu tịch tịch,
Như ôm ấp, như nấu nung lòng Hạng-Tịch.

Hồn mê mê, Sở chúa vượt tua rèm,
Say sưa nhìn cặp mắt long lanh đen,
Cặp mắt nồng nàn, mà xa xăm, mà say đắm,
Như chan hòa niềm ái ân đầm thắm,
Cặp mày thanh, êm ái như mây cong,
Như núi xuân lưu luyến hơi xuân phong,
Dưới vầng trán băng khuâng sẽ dịu dàng uốn nét.

Tóc óng đen, như ao trong dưới bóng đêm mù mịt,
Chập chờn bay theo áng gió heo may,
Và êm buông như sóng cuốn trên lưng gầy.

Trên Ô giang dương mơ hồ dịu dặt,
Trong vùng tối âm u, dần dần tiếng địch... tắt.
Tiếng địch tắt. Nhưng dư âm
Trong sương khuya còn văng vẳng điệu âm trầm.

Nén đau thương, vương ngậm ngùi sẽ kè
Niềm ngao ngán vô biên như trời bề.
Ô! tấm gan bền chặt như Thái-sơn
Bao nhiêu thủ cày đáng chàng hể sờn!
Ô! Những trận mạc khiến « trời long đất lở »!
Những chiến thắng tung bừng, những vinh quang
rực rỡ!

Ôi! những vô công oanh liệt chốn sa trường!
Những buổi tung hoành, lăn lộn trong rừng thương!
Những tướng dũng bị đầu văng trước trận...!
Nhưng, than ôi! vận trời đã tận,
Sức « lay thành, nhò núi » mà làm chi?
Rồi buồn rầu, Vương tỏ cho nàng nghe
Hy vọng cuối cùng trong tim Vương còn sót lại,
Rồi Vương nói:

« Nhưng đau lòng ta biết mấy!
Ngay đêm nay, ta phải quyết... biệt ái khanh!
Thì, nàng ôi, việc lớn mới mong thành.
Nhưng rời nàng, ôi... rời nàng, ta đâu nở...?
Mà mang nàng xông pha trong mưa lửa
Trùng vi kia ta thoát khỏi làm sao? »

Gọt châu sa lả chã trên áo bào,
Nàng Ngu-Cơ bên mình chàng thôn thức.

Địch Trương-Lương như ngậm sâu quyền khóc
Lại nảo nùng dịu dặt trên Ô giang,
Trên Ô giang, tiếng địch thiết tha than
Như tiếng nhận kêu đêm nơi ven trời vò vớ.
Như tiếng nhận đêm khuya thăm nhủ gió
Tự hư vô lại nức nở tiếng mơ màng,

Nàng Ngu-Cơ...

Nàng Ngu-Cơ, khẳng khái nắm tay chàng:
« Quân-vương ơi! còn đợi chờ chi nữa
Mà đường xa chàng còn chưa ruổi ngựa?
Trông canh hai trong bóng sẩm mờ hồi,
Còn vầng vàng chi nữa, đi đi thôi!
Kìa! thờ ơ, trăng mờ đang chênh chếch...
Còn ngồi đó mà nghe chi tiếng địch,
Cho chi dầy dãn cạn trong tim đau.
Đừng nghe! đừng nghe nữa! hãy đi mau!
Nghe làm chi tiếng tre dằng than ai oán,
Khúc bi ca nặng nề và đoài đoạn,
Đầy những lời thương tiếc điệu thể lương,
Quân vương ôi! mau sửa soạn lên đường,
Lên đường xa nơi mơ màng sương phủ...
Nào đâu trái tim xưa? nào đâu tâm hồn cũ?
Lãnh truân chuyên xin gắng giữ chí bình sinh,
Khách anh hào chi sá kè nôi diêu linh,
Ngày gian lao với quăng đường khe khát? »

Địch Trương-Lương trên Ô giang dịu dặt,
Trông trời đêm, trăng biếc lạnh lùng than.

Quỳ sát bên, nàng tha thiết tiếng khuyên van

« Đi đi chàng, nơi xa xăm, tiếng địch
Càng nảo lòng, càng âm u, càng tịch tịch... »

Đi đi, chàng, còn thân Ngu đâu đáng bận trí Quân-
vương ?

Lá lìa cây dù gió xé bên vệ đường,
Dù nắng hung, dù mưa dầm làm tan nát,
Xin Quân-vương chớ bận lòng vì phận bạc ?»

Nhưng lời lời tuy đồng cảm, oai linh,
Trong lòng đau niềm thống khổ vẫn mênh mông,
Cổ... nàng cổ nổi u buồn... nhưng không được,
Và sóng lệ ào tuôn, nàng bùng đầu thồn thức...
Tiếng du hồn trong bóng tối vẫn lang thang,
Vẫn âu sầu dui dặt phía Ô giang.
Địch âm thầm bên tai đưa vắng vắng,
Dương băng khuâng trong khoảng trời yên lặng,
Bỗng vèo von như chim hót, rồi bỗng ngừng,
Rồi lại nổi... xa xôi, và u uất và nao nùng.
Gan sắt đá như chơi vơi theo tiếng địch,
Vương thấy tan đâu chí anh hùng vô địch,
Cất tiếng buồn, chàng sẽ nói :

« Ái khanh ơi !

Đành... vận trời khi đã hết cũng đành thôi !
Không, phi ơi!... thà cùng phi cùng sống chết
Còn hơn phải... phải trọn đời cách biệt ! »

Rồi dờ cầm, chán nản, Sở Bá-Vương
Đề cặp mắt im giương
Đuôi bóng những ngày vinh trong âm tối.

Nhưng nàng Ngu lại bắn khoắn tha thiết gọi :

« Thiếp đâu ngờ, Quân-vương hỡi, trí trượng phu
Lại không hơn lòng nhi nữ chút nào ư ?

Nếu vì thiếp, chỉ than ôi, vì tiện thiếp
Mà chàng quên trí cao cùng sự nghiệp,
Thì thân, hèn thã vợ vất dưới tuyến đài.
Đề đành, chàng nghĩ đến cuộc tương lai.
Đi đi, chàng, đi đi, phu tướng hỡi !
Ngại ngần chi, và u sầu chi mãi...!
Niềm ái ân xưa, chàng hãy gác một bên lòng
Và, quyết tình lên ngựa, thẳng xa rong !
Quân-vương trông, trắng liềm cang phai ánh
Đi đi thôi ! »

Sở Bá-Vương, lòng quyết định,
Nhìn Ngu-Cơ lần cuối và nghẹn ngào :

« Ta đi đây... nàng ở lại... Dù sao,
Có nhan sắc nhường kia nàng chớ sợ...
Vì nay mai khi Hán binh vào trại Sở,
Ta quyết Bang phải hậu đãi riêng nàng. »

Rồi đi ra.

Nhưng trầm trầm bỗng bỗng trên Ô giang
Địch Trương-Lương vẫn vô hình nước nở,
Như non nước tô sương ngùi than thở
Hòa nổi lòng u uất cõi đêm sâu.
Vương dừng hia đứng lại trước rèm châu,
Rồi, e ấp, ngánh nhìn người dưới trướng.

Tiếng than dài vẫn đâu đây bay lượn vương...
Khi nặng nề, khi đắm đuối, khi ngân nga,
Khi mơ hồ, khi êm ả, khi cao xa.
Tiếng địch rung trong cảnh sầu không giới hạn.

Hy vọng gần tàn trong tim vương như tàn hân.

Nhưng bỗng :

— « *Buổi gió cuồng xa tống lá vàng bay,*

Ta muốn nàng tường lòng son sắt chẳng dời thay.

Lúc gian nguy cách biệt nàng, ta đau nỗi !...

Đi ! ta cùng đi ! cùng xông pha trong sóng lửa !

Ta quyết sẽ mang nàng vượt khỏi trùng vi.

Rồi, cùng nhau ta cùng vẫn bước lưu ly !

Mà vì bằng Cao Xanh kia không tựa nữa,

Đôi ta, cùng nhau, cùng chôn thây trong da ngựa :

Bên mình phi, dù bỏ mạng cũng cam tâm. »

— « *Nếu chàng mong còn trở lại đất Hoài-âm,*

Nếu chỉ xưa, chỉ nghiêng trời lệch đất,

Trong trái tim anh hùng chưa tan nát,

Thì, chàng ơi !

Đường mệnh mong chàng vớ ngựa ra đi thôi.

Bằng vì quyến, vì thương thân hèn mọn,

Mà đến nỗi chàng đành buông chí lớn,

Tiền thiệp đây xin khuất bóng trước mặt chàng,

Cho chàng đi, đi ngang dọc bước ngang tàng.

Cho phi sức cường long nơi hồ hải. »

Dứt lời, nàng hăng hái,

Tới bên chàng, cao tuốt lưỡi gươm xanh.

Rồi tự ái.

Vẫn âm thầm trong cõi tối mông mênh,

Địch Trương-Lương như ngậm ngùi kè lẽ,

Nghẹn lời thương chiếc vong hồn quạnh quẽ

Liều theo mây bạt gởi kiếp lênh đênh !

Như đã đầy, đã dạn nỗi điêu linh

Hạng-Vũ như không còn biết đau đớn.

Mặt gan thép, nỗi u buồn chẳng gỡn.

Chàng nghiêng mình lặng đứng trông người yêu.

Nhưng... hồn băng khuâng trong cảnh mộng tiêu-diêu,

Chàng còn cố hình dung đôi mắt sáng,

Đôi mắt sâu xa, và ảo-huyền và sán lạn

Mà ngàn thu đành tối mãi tự đêm nay.

Nên, tuy nhường... không cảm động mây may,

Như thần nhiên, như lạnh lùng, như vô giác,

Mà, ngập ngừng trong khoé mắt,

Lần đầu tiên, lệ chiến sĩ long lanh.

Lần đầu tiên, người chiến sĩ đa tình

Dề lệ bạc thắm lần trên gò má.

Trong khi tiếng địch thổi, âm thầm và buồn bã,

Trên Ô giang như khóc lóc nỗi phân ly.

Càng ngày càng réo rắt, càng lâm ly,

Càng âm u, càng mơ màng, càng thâm thiết.

III

Bên mình Ngư-Cơ đứng bao lâu, chàng không biết

Nhưng, đến khi, bàng hoàng, chàng lặng lẽ ngẩng trông,

Thì Hán binh đã đóng nghịt bên bờ sông,

Và trời cao, than ôi ! vừa quyết trắng.

Mà... !

Mà tiếng địch âm thầm trong bóng đêm vắng vắng,

Trên Ô giang, đã bật hẳn tự bao giờ.

(Hà-nội báo số 2, 8-1-1936)

Tặng Bà Laurence de la Pommeraye

Huyền - Trân Công - chúa

Fare thee well ! And, if for ever,
Still, for ever fare thee well !

Lord Byron

Xin chia tay ! và, nếu là : mãi mãi,
Thêm một lần, xin mãi mãi chia tay !

~

TRẦN HUYỀN-TRÂN — TRẦN KHẮC CHUNG
CÁC CUNG-NGA CHIÊM, CÁC CUNG-NGA VIỆT

CUNG-NGA VIỆT

Chân trời xa ánh bình minh phơn phớt,
Than ôi ! sương lam tia đã dẫn tàn !

CUNG-NGA CHIÊM

Sương lam tia nơi chân trời đã nhạt,
Thuyền Quân-vương lách sóng lại Đờ-bàn.

CUNG-NGA VIỆT

Thuyền chúa Chiêm dẫn trôi trên nước lặng...
Dưới bờ mây, Công-chúa sắp ra đi.

CUNG-NGA CHIÊM

Thuyền Quân-vương đã dẫn trôi nẻo vắng,
Tháp Châm xa, đưa Nữ-chúa vu quy.

KHẮC-CHUNG

Huyền-Trân ơi ! nàng sắp phải vu quy,
Sắp cùng ta phải mãi mãi phân ly !
Này trông, nàng ! Thuyền Chiêm trên bề rộng,
Sắp hàng đi tới chân trời mơ mộng,
Nơi vừng ô, sáng sáng, pha hồng tươi...

Cờ tranh nhau phất nổi trên nền trời,
Và, như du, nhịp nhàng, chèo khua sóng...
Tiếng loa xa còn mơ màng đồng vọng,
Nhưng giã thuyền gió quuyến, vẫn dẫn trôi,
Đưa Huyền-Trân về Chiêm-quốc, hỡi ôi !

CUNG-NGA VIỆT

Nỗi phân ly khiến lòng ta như tan nát !
Ôi !

Công-chúa Huyền-Trân

Trong giây lát,

Sẽ dẫn đàn

Cùng thuyền Chiêm cùng trôi, rồi cùng khuất
Nơi bóng đen, chiều chiều, gieo u uất !

CUNG-NGA CHIÊM

Lệnh bà ôi !

Trên biển mờ, thuyền Chúa đã xa trôi,

Cùng chúng tôi,

Xin Lệnh Bà ngự giá xuống thuyền thôi !

KHẮC-CHUNG

Than ôi !

CUNG-NGA VIỆT

Than ôi !

CUNG-NGA CHIÊM

Xin Lệnh Bà ngự giá xuống thuyền thôi,
Vì biển mờ, thuyền Chúa đã xa trôi...

KHẮC-CHUNG

Huyền-Trân ơi !

Xin mãi mãi chia phôi !

Nơi xa vời,

Thuyền thăm sắp êm trôi...

Và hình em, trong giây phút, em ơi!
Sẽ dần dần... dần dần dưới chân trời!

CUNG-NGA VIỆT

Cung Tần-hương, từ nay, sẽ bắt
Tiếng huân ai diu dặt cạnh chày.
Vườn Vũ-ngọc, từ nay, hàng trúc
Nhớ tiếng người nhịp khúc đồn tranh.

KHẮC-CHUNG

Mà, từ nay, khi oanh gọi bạn,
Ta cũng thôi gầy bản Phượng-hoàng,
Vị, gác tía mơ màng gió thổi

Còn đâu, trời đất hơi!

Bóng Huyền-Trân!

CUNG-NGA VIỆT

Bóng Huyền-Trân?

Còn đâu nữa, bóng Huyền-Trân,

Khi êm ái,

Chiếc thuyền son quay lái

Đề sóng xanh mà lướt thẳng tới Đờ-bàn!

HUYỀN-TRÂN

Hồng nhan...! ôi kiếp hồng nhan!

CUNG-NGA CHIÊM

Xinh Lệnh Bà hãy quên sầu, nguôi lệ,
Cùng chúng tôi vui bước xuống thuyền hoa!
Mặt trời rắc kim sa trên mặt bể,
Và nắng chèo, quân cát tiếng vang ca.

HUYỀN-TRÂN

Ta chẳng muốn theo ai về Chiêm-quốc!
Không! không! ta chẳng khứng theo ai đi,
Vượt bao núi, bao non, bao từng nước
Tới rừng hoang trông ngàn lữ man đi!

Dù Chế Vương ân cần hay cưỡng bách
Huyền-Trân quyết chẳng tới Đờ-bàn xa...
Vì, các em khi muôn trùng xa cách,
Biết cùng ai trò chuyện buổi ô tà?

Dù Vua Cha phải lời đình nổi giận,
Ta cũng không đặt bước xuống thuyền hoa,
Thôi trông cung Vân-hồng, lầu Ngọc-phấn,
Nơi các em, ngày tháng, nhớ thương ta.

Các em ơi! vì đâu ta ù rù?
Kìa! non cao, vì vút gió gọi sầu!
Trôi đi, thuyền! và, chèo đi thủy thủ!
Vì Huyền-Trân chẳng bước xuống thuyền đâu!

CUNG-NGA VIỆT

Dừng bước xuống thuyền Chiêm, Công-chúa hơi!

CUNG-NGA CHIÊM

Nơi xa xa thuyền Chúa đã xa dần...
Hãy xuống thuyền cho thuyền trôi theo gió thổi!

KHẮC-CHUNG

Đi đi! Công chúa hơi!

Em Huyền-Trân!

Em đi đi, cho anh vẹn chữ trung thần!

HUYỀN-TRÂN

Ta đã quyết, lòng ơi, ta đã quyết,
Không bao giờ rời bỏ đất Thăng-long
Nơi ta nghe thấy tình yêu tha thiết,
Lần đầu tiên réo rắt tiếng mơ màng !

Ta không xa nơi bao lần ngây ngất,
Nơi bao lần lưu luyến bóng tình quân ;
Không xa nơi còn mơ màng phảng phất
Tiếng người yêu say hát khúc ái ân !

Ta không xa giải Ngân-trì trong vắt
Đã từng phen là lướt in hình ai ;
Cung Tần-hương nơi cầm chiều liu hắt
Du dương ca bên dạ khách kim hài.

Tình quân ơi ! vì đâu ta ủ rũ !
Kìa ! non cao, vì vút gió gọi sầu !
Trôi đi thuyền ! và, chèo đi, thủy thủ !
Vì Huyền-Trân chẳng bước xuống thuyền đâu !

CUNG-NGA VIỆT

Đừng bước xuống thuyền Chiêm Công-chúa hỡi !

CUNG-NGA CHIÊM

Nơi xa xa, thuyền Chúa đã xa dần...
Hãy xuống thuyền cho thuyền trôi theo gió thổi !

KHẮC-CHUNG

Đi đi ! Công-chúa hỡi !

Em Huyền-Trân !

Em đi đi, cho anh vẹn chữ trung-thần !

HUYỀN-TRÂN

Chàng đã muốn ta xa rời đất Việt,
Thì, chàng ơi ! xin vĩnh-biệt từ nay !
Mảnh tân-hôn trùng trịnh trên sóng biển...
Bơi đi, chèo ! Ta bước xuống thuyền đây !

*

Nam-quốc hỡi ! Từ nay vĩnh biệt !
Vì, muôn năm ta quyết chẳng về...
Và, từ nay, ánh hè khi tắt,
Mây lung-linh vờ vất đáy hồ,
Ta thôi ngấm, mơ hồ, trắng mọc,
Tắm sắc xanh màn ngọc bên lầu.
Khi thu sang, dưới bầu mây phủ,
Khom lưng mềm, liễu rủ ven sông,
Ta thôi để thuyền bông tha thướt
Vân vờ bơi trên nước Nhị-hà.
Hỡi những đêm sao ngà lộng ánh,
Ta vịn ngâu mơ cạnh tình quân !
Những chiều thăm gió huân nhẹ chuyền,
Ta ngây trong khói quện đỉnh trầm !
Hỡi những nơi còn thăm vương vấn
Áng hương tình đôi bạn xa xôi !
Xin vĩnh biệt ! than ôi ! vĩnh biệt !
Vì, muôn năm ta quyết chẳng về...

KHẮC-CHUNG

Tim dề mê

Như âm u, như đau đớn, như nặng nề !

HUYỀN-TRÂN

Thuyền gần đi... ta xuống thuyền... thuyền quay lái
Ngậm đau thương, ta ghen sẵn núi sông Hời !

KHẮC-CHUNG

*Xin chia phôi !**Thuyền yêu điệu sắp trồng trành trên Nam-hải.**Nàng xa trôi...**Huyền-Trân...! Công-chúa Huyền-Trân ! nàng đứng lại !**Nhưng, than ôi !**Bóng lưa khuất trên thuyền hồng đương quay lại !*

CUNG-NGA VIỆT

Thuyền xa trôi ! Công-chúa cũng xa trôi !

KHẮC-CHUNG

*Thuyền đi mãi...**Và, Huyền-Trân,**Trong khoang thòm, mỗi lúc một xa dần...*

CUNG-NGA VIỆT

*Thuyền đi mãi...**Và, đồng thanh,**Ai ẽm ca một khúc hát Chiêm-thành...**(Yên lặng một hồi lâu. Bỗng Khắc-Chung dang tay rồi tha thiết.)*

KHẮC-CHUNG

*Công-chúa đã đi rồi, non nước hỡi !**Hỡi gió nặng, từng cao, cao tiếng thời,**Lời vang như hú bão dưới khinh thanh !**Bè trùng trùng điệp điệp ! vũng tung hoành !**Non chắn sóng muôn năm ! muôn năm vẫn**Ngắm mây huyền vòm lam kiêu hãnh cần...!**Còn đợi chờ chi nữa, cảnh mênh mông...!**Mà chưa lặn...**Mà chưa tan...**Mà chưa biến ra hư không ?*

CUNG-NGA VIỆT

*Cảnh mênh mông ! còn đợi chờ chi nữa...?**Vi, trời ơi... ?**Huyền-Trân... Công-chúa...**Đã đi rồi !**Ngày 18 tháng 4 năm 1935**(Anh-Nga)*

*

Chàng Lưu

*Tim chẳng thấy tấm hơi người mộng cũ,**Lưu cảm chân bên đường, không đi nữa,**Một chiều thâm gió cuốn lá vông khô...**Chàng đoái mơ : mỗi lần bước giang hồ**Qua đã nhận các sóng, hồ, non, động !**Nặng mang đồn — và mang tình tuyệt vọng.**Chàng dùng dằng lê gót tới Thiên-thai.**Núi sông tiên đầm thắm vẫn không phai**Và gió tía vẫn mơ màng hiu hắt.**Ngón dâng trên dây bay... Và, dịu dặt,**Tiếng tơ rên mơn ánh' tấm mây cao.**Nước non như nhớ lại khách năm nao,**Nên thông ngôn cả hàng cùng lặng tiếng**Và, đôi loan, đương lưng trời bay liệng,**Cùng kéo nhau lượn xuống nghe đồn ai.**Mất xa trông tha thướt cánh mây dài**Chàng cắt tiếng bỗng buông lời cay đắng :*

« Kia trời ! kia non cong ! kia nước trắng !
Kia viền lau mép suối ngả thân mềm !
Đào thắm vẫn tô son sườn núi vắng
Và công xanh vẫn múa trên cành êm !

« Ta lại tới — nơi chiều xưa gặp gỡ,
Nơi buổi đầu tim rộn nỗi yêu đương ;
Ta lại tới — nơi bên lan tình tự,
Nơi như còn uyển chuyển áo tình nương ;

« Ta lại tới — nơi ngùi trông kẻ biệt
Núi the xanh, Nàng là chạ hàng châu,
Nơi chẳng ngờ, than ôi ! ta vĩnh quết
Cùng người ta đuổi bóng bấy nhiêu lâu !

« Xiêm tiên dưới mây hồng xưa tha thướt
Đã thờ ơ mặc liễu đứng trông Nguồn...
Mà ... trời ơi ! mây hồng bay là lướt
Sao vẫn chưa sẫm được sắc u buồn ?

« Đã bao thu, đã bao thu, Nàng hỡi !
Ta tìm nàng trên thế giới vô biên !
Đã bao thu chiếc thuyền ta trôi nổi
Và bao thu ta kéo gót ưu phiền !

« Nhưng, khắp nơi dưới màn trời rộng rai
Ta không đâu tìm thấy bóng xa xôi,
Bóng xa xôi đêm ngày ta tiếc mãi.
Hỡi nàng tiên trong mộng của ta ơi !

« Nén, hôm nay, lời đau thương gương gầy...
Mà chín cung nước nở... Nhưng Tiên-Nga !
Nơi đâu đâu... hỡi Nàng... ! có nghe thấy
Đờn ái ân phảng phất dưới trời xa ?

« Hỡi Tiên-Nga... ! Tiên-Nga, Tiên-Nga hỡi !
Tăm đầu mà chẳng bảo khách si tưởng ?
Phải chẳng ... kia ! — nơi hơi xuân ngang thềm,
Cao như mai, Nàng nấp dưới ngàn dương ?

« Tiên-Nga ... Ôi ... ! Nghe hồn đồn thồn thức,
Hồ tìm dù quang đăng bóng sương sâu,
Cũng van ai vì tình xưa nhẹ bước...
Nhưng ... mơ tan ! dưới liễu, người tiên đâu ?

« Người tiên đâu ... ? còn mong chờ chi nữa !
Còn mong chi nâng cánh bạn lòng xưa !
Còn mong chi nắm tay người lẫn lửa
Cho lòng tràn ngói cuốn sóng tương tư !

« Đờn bạch ngọc chứa chan lời tha thiết
Dưới hầu cao sẽ mãi mãi đành cầm.
Hồn Thơ ơi ! xin từ nay vĩnh biệt,
Xin từ nay thôi vắng tiếng ca thầm !

« Vì, muôn năm dù nổi gót muôn năm,
« Sắt trần lang thôi họa tiếng tiên cầm. »

*

Đờn ngắt khúc.

Chàng băng khuâng vịn trúc là lời nghiêng,
Thả hồn bay man mác cõi u yên,
Nơi bạn nữ lòng quên ân ái cũ
Lệ trước mắt buông rèm u ám phủ,
Lưu nằng đờn ngắm nghía trong giây lâu.
Nhưng nước buồn dâng ngập bến lòng đau,
Chàng quăng đờn — cho trôi theo suối chảy...

*

Và, từ đây,
 Không ai còn nghe thấy tiếng Lưu-Sinh
 Nhịp lời dây vĩ vũ khóc hương tình.

Palace — ngày 27-6-1935
 (Hà-nội báo, số 6, 12-2-1936)

*

Vọng phu

Khi nàng thấy, ra đi, chồng đi mãi,
 Bao năm tàn vẫn mãi bật tâm hơi,
 Khi khóc kẻ lên thuyền không trở lại
 Đã khô đôi nguồn lệ mấy năm trôi.
 Một chiều thu mờ màng và u uất,
 Nàng ẩm con lên đỉnh núi trơ vơ.
 Ngảnh đầu nhìn nẻo xưa buồm ai khuất.
 Nàng thàn cùng sóng bạc, gió mờ hồ :

*

« Chàng . . ! chàng ơi ! sao chàng hờ hững
 Đề lòng em nặng đựng thương đau ?

Tín về nỡ cắt bấy lâu,
 Mặc em buông trống lựa sâu thẳm tim !

« Hơi mây im lửng trời nghĩ ngợi !
 Gió dịu hiu hời ! hơi sương cảm !
 Bề mù mịt ! sóng âm thầm
 Che người ta nhớ nơi sầm bóng đêm !

« Người thu cũ đuôi thuyền ngảnh lại.
 Người phiêu lưu ta mãi đợi chờ,
 Bào ta, non nước thờ ơ !
 Bào ta người ấy bây giờ tận đâu ?

Hay duyên mới chàng mê vui thú
 Mà bằng quên tình cũ chàng ơi !
 Bằng quên, ở chốn xa vời,
 Còn người vợ trẻ cuối trời mỗi trông...?

« Hay chân phần còn bằng theo rồi
 Mong giàu sang càng đuổi càng xa.
 Nên chàng không trở lại nhà,
 Nơi em ấp hận chiều tà thăm mờ...?

« Ham chi cảnh phồn hoa phú quý
 Với giai nhân thành thị kiều sa...
 Đề em tóc nhánh mạ ngà,
 Mất gương mờ sáng, má hoa mờ đào !

« Thà em biết bên giường Chín Suối
 Chàng nên đau tắm bụi đường trần,
 Lửa lòng em cố dập tàn,
 Sô gai trêu quăn tảo tần nuôi con.

« Nhưng không ! nhưng không... ! chàng vẫn sống !
 Đề, biển mù, ngóng ngóng em trông...

Trông ven trời thoáng sương hồng
 Đợi buồm giương cánh mạng chồng về đây !
 « Rút lên thuyền, chàng đi biệt, biệt,
 Chẳng cho em được biết tiêu hao !

Nếu tường gót bạn phương nao
 Muôn trùng cũng vượt . . . có sao, em liều !

« Phòng lạnh lẽo đêm ngày mộng mõi,
 Em không sao chịu nổi nữa rồi.

Em nguyện đứng ngẩng chân trời
 Tới khi thấy bóng chàng hồi nơi xưa. »

*

Than xong rồi, băng khuâng, nằng đứng sừng
 Trên non cao vương chút bóng chiều mờ.
 Mặc mây thâm lưng trời treo lơ lửng
 Mặc hơi thu chiều lạnh điều hiu đưa
 Mặc sóng vỗ, quạ kêu, hàng bần khóc
 Trong sương mù xám ngắt mặt mừng rơi,
 Nàng ôm chặt đứa con nằm nheo nhóc
 Đăm đăm gương thẳng mắt ngắm chân trời.
 Mấy lời than thở đêm xưa,
 Thời gian nhắc mãi bây giờ chưa thôi.
 Biết bao thế kỷ qua rồi
 Nàng còn đứng ngắm chân trời mệnh mang...!
 Ngày nay, lữ khách mơ nàng
 Nhắc trông — chợt thấy bóng nàng ẩm con
 Trơ trơ đứng sừng đầu non
 Tưởng chừng . . . đá nọ vẫn còn ngậm đau.

Tháng 8 năm 1934

(Anh-Nga)

*

Tặng Vũ - Hiền

A n h - N g a

Niềm ái ân chưa được biết bao giờ,
 Ta vừa biết phút giây trong giấc mộng.
 Mà mộng nọ, than ôi ! còn đâu bóng !
 Ta gục đầu thồn thức nhớ điệu đàn
 Và âm thầm tưởng tiếc bóng đêm tan.

*

ANH-NGA, NGÂN-SINH

TIẾNG CÀ XA NHỊP TIẾNG TỖ BÀ ĐƯA

*

TỖ BÀ VẮNG VẮNG

TIẾNG CÀ...

Hương muôn hoa như êm đêm quyến luyến
 Vừng cây khuya ngênh gió dưới trăng ngà.

Nhưng đêm biếc rồi tàn, trăng xuân biển,
 Và vừng hồng sẽ tắm nắng chân mây xa.

NGÂN-SINH

Vừng hồng sẽ tắm nắng chân mây xa.

Nhưng, bây giờ, trên không tím.
 Lướt sao êm, mây là thướt tha qua ;
 Lặng ngắm trăng mơ màng, hoa chúm chím,
 Và, bên tường, len lén, gió lay hoa.

Trên đôn sứ nghiêng đờn ta đứng dậy,
 Rồi, nhịp hài, lưng thừng bước thư sinh...
 Ta thấy lòng say sưa . . . Và, lại thấy
 Hương ái ân nhẹ quện tim đa tình.

Đêm băng khuâng . . . trời ơi ! sao đẹp dễ !
 Nhưng mà . . . sao tẻ ngắt, sao buồn tênh ?

Là vì, Anh-Nga ơi ! vườn vắng vẻ,
 Thiếu xiêm đào tha thướt dưới trăng chênh.

Hứa cùng ta sẽ trăm năm ân ái,
 Nỡ đi đâu để bạn đồng cay lòng ?
 Đề bạn lòng, trơ vơ phòng trống trải,
 Ấp tim sâu lạnh ngắt như băng đông !

TIẾNG CÀ...

Bóng đêm như chan hòa niềm quyến luyến,
 Như vuốt ve du khách dưới trăng ngà.
 Nhưng đêm biếc rồi tàn, trăng xuân biển,
 Và vừng hồng sẽ tắm nắng chân mây xa.

NGÂN-SINH

Thì tắm nắng chân mây đi ! vừng ô hơi !
 Vì hơi đêm phơi phới,

Vì trắng cao rắc ánh
Trên vườn yên,
Vì sao khuya lóng lánh
Xứ muôn tiên...

Vì cảnh đẹp dưới trắng xanh tuy êm ái,
Nhưng lòng ta còn mãi
Nhớ thương người đẹp cũ chốn dạ đài...

ANH-NGA

Dạ đài trống trải,
Ôm lòng đau, ta cũng mãi nhớ thương ai!

NGÂN-SINH

Bên khóm phù dung trắng mạ biếc,
Ai hằng khuâng, nhớ tiếc.
Hay chờ mong?

ANH-NGA

Hỡi thư sinh thôn thức dưới trăng trong!
Nơi thiếp mơ mau lẹ gót mơ mòng!
Chàng có thấy, bên phù dung lá lướn,
Bóng ai đi tha thướt
Như tiên nga thấp thoáng suối Thiên-thai?

NGÂN-SINH

Bóng ai đi tha thướt...?
Hay hồn êm kẻ khuất chốn dạ đài?

TIẾNG CA..

Hãy cùng ai nơi hương hoa quyến luyến,
Ngắm vườn lam ngây ngất dưới trăng ngà!
Vì đêm biếc rồi tàn, trăng xuân biến,
Và vầng hồng sẽ tắt nắng chân mây xa.

ANH-NGA

Chàng...! Chàng tới gần nơi hương hoa quyến luyến!
Kèo nắng hồng đâm tẩm chân mây xa...

NGÂN-SINH

Hỡi giai nhân!
Nàng là ai mà diễm lệ, thanh tân?
Nàng là ai mà âm thầm, huyền ảo,
Đề, xuyên qua liên tiền thảo,
Ánh trắng xuân
Nhẹ nhàng vờn trên dung nhan kín đáo?
Nàng là người trong Quảng-diện hay Chiêu-Quân?
Hay tiên nga lạc cánh xuống phàm trần?

ANH-NGA

Thiếp là người chàng mơ tưởng nhớ thương.

NGÂN-SINH

Nàng?

ANH-NGA

Chàng làm chi mà bỗng đáng bàng hoàng?

NGÂN-SINH

Nàng?

Nàng là người ta mơ tưởng nhớ thương,
Là người tiên ta tiếc bóng bao đêm trường?

ANH-NGA

Ngân-lang, chàng hỡi! bao đêm trường?

NGÂN-SINH

Nhưng không, không...! Nàng quyết chẳng phải ai
Vì Anh-Nga còn đâu nữa trên trần ai!

ANH-NGA

Ngân-lang ! Ngân-lang chàng còn nhớ,
 Chiều xuân xưa, trên ngựa, dờ kim cẩu,
 Chàng thảo mấy dòng thơ như nhận mùa
 Trên tờ mây thiếp vẫn giữ bên tim sầu ?

NGÂN-SINH

Hỡi kẻ ta chờ mong...! nhưng chẳng phải !
 Vì mỹ nhân xiêm thoáng trên lầu xưa
 Đã lặn bóng như làn mây êm ái
 Và ngàn năm đã lịm giấc say sưa !

TIẾNG CA...

Hãy cùng ai, nơi hơi đêm quyến luyến,
 Đứng để mê tình tự dưới trăng ngà !
 Vì đêm biếc rồi tàn, trăng xuân biến,
 Và vầng hồng sẽ tắt nắng chân mây xa.

ANH-NGA

Chàng ơi ! chàng ở lại,
 Chờ vầng hồng tắt nắng chân mây xa...
 Và, biệt chàng, thiếp xin đi, đi mãi mãi !
 Vì, than ôi ! chàng quên lãng bóng Anh-Nga.

NGÂN-SINH

Anh-Nga ! Anh-Nga !
 Nàng đừng hài hãy đứng dưới vòm hoa !

ANH-NGA

Ngân-lang, chàng hỡi !
 Giờ ái ân mơ hồ như gió thổi,
 Mà đành lòng chẳng để hờn qua !
 Bên phòng sách, thướt tha...
 Ai uốn liễu ?
 Và tỳ bà đâu đưa văng vẳng điệu !

NGÂN-SINH

Ôi !

Người đâu mà yếu điệu như nàng Thôi ?
 Người đâu mà tươi thắm, dịu dàng,
 Mà đoá môi phảng phất sự mơ màng,
 Mà tóc huyền bay óng như mây qua,
 Mà mắt đưa như ngọc dưới ánh trăng ngà ?

ANH-NGA

Phù dung tươi, nếp tường, như kiếng gót
 Ngắm tre đằng rêu tóc dịu dàng ngân.

Bên vành trăng, lóng lánh, áng mây vờn,
 Và cỏ mềm băng khuâng trên cát bạc.

Vườn ướp hương thơm như man mác
 Biết bao lời mây nước đắm say lòng...

Tình lang ! chàng hãy để tim mơ mộng
 Lặng tắm dưới lưu ly hồ mộng tưởng !

Cho tim mê tưởng nhằm : giờ vui sướng
 Sẽ kéo dài mãi mãi với thời gian.

TIẾNG CA...

Nhịp lời lòng... ai ơi ! lời quyến luyến
 Với lời tơ ắn hiện dưới trăng ngà !
 Kéo đêm biếc rồi tàn, trăng xuân biến,
 Và vầng hồng sẽ tắt chân mây xa.

NGÂN-SINH

Đêm trăng ! hãy dừng lại trong vườn hoa !
 Và, vầng ô khe khát !
 Chớ vội vàng tắt nắng chân mây xa !

Ta muốn không bao giờ sao kia tắt.
Không bao giờ phơ phất ánh đông hồng !

Muốn đêm đầy nặng phủ khối sương bông
Và ôm ấp vườn say cho tối mãi !

Ta ước nghe, ngàn đời, lời ân ái
Trong đêm mờ, họa nhịp . . . giấc mơ diên.

Cho hồn mơ lướt tới cõi u yên,
Nơi Suối Đào nao nao trong vắt chảy...

Rời, tay êm đềm tình man mác gây,
Ta uốn lời luyện sắc Anh-Nga nương !

ANH-NGA

Trăng nghiêng ánh. Bóng tường se sẽ ngả...
Và trời đông, lát nữa, sẽ dần tươi !
Nhưng, trước lúc ven trời thoa son thắm,
Hãy để lòng say đắm một đêm nay !

NGÂN-SINH

Đêm nay và mãi mãi...! tình nương ơi !

ANH-NGA

Gió im lìm chơi vơi trong vườn vắng
Và tiếng tỳ văng vẳng đưa từng hơi...
Nhưng, đến buổi, than ôi ! đèn trắng tắt,
Bóng Anh-Nga vờ vắt cõi mung lung !

NGÂN-SINH

Vờ vắt cõi mung lung ?

Nhưng . . .

Nhưng, Anh-Nga, nàng hỡi...! hình như nàng...

Hình như nàng...

Ai, năm xưa . . . bảo khuất dưới Suối Vàng ?

ANH-NGA

Suối-Vàng...

Nơi, muôn năm . . . u uất . . . nỗi mơ màng...

TIẾNG CA...

Khách đa tình còn băng khuông quyến luyện
Giấc mơ xuân đắm thắm dưới trăng ngà,
Mà đêm biếc sắp tàn trắng xuân biến,
Và vừng hồng gần tấm nắng chân mây xa.

ANH-NGA

Chàng ơi ! chàng !

Anh-Nga là một bóng dưới Suối Vàng,
Nơi muôn năm u uất nỗi mơ màng...
Nên, chàng ơi ! khi trời đêm ửng sáng,
Vong hồn thiếp sẽ không còn lảng vảng
Trong vườn hoa, để ngắm áo chàng bay...

NGÂN-SINH

Bao nhiêu nỗi đau lòng dù quên lãng,
Trăm năm còn ôm mãi khối hận này...

ANH-NGA

Và, góc vườn, ghen lệ lúc chia tay,
Thiếp ra đi ngàn thu không trở lại...

NGÂN-SINH

Đề những đêm âm thầm trắng sương dài,
Bình lòng càng trĩu chất nỗi buồn thương...

ANH-NGA

Bình minh tươi phơn phớt sau rèm sương
Và tinh tú mờ phai trên trời lạng...

NGÂN-SINH

Nàng băng khuông dần lùi trên cát trắng,
Êm như hơi và chậm tựa mây chiều...

ANH-NGA

Tay run run cố níu dài the điều,
Chàng thôn thức nhẹ lặn theo bước thiếp...

NGÂN-SINH

Vườn đìu hiu vẫn mơ màng thêm thiếp:
 Hãy dừng chân, nàng hỡi...! phút giây thôi!

ANH-NGA

Xin từ đây vĩnh quyết, hỡi chàng ôi!

TIẾNG CA...

Vườn vắng vẻ, thư sinh còn quyến luyến
 Cảnh thần tiên huyền ảo dưới trăng ngà.
 Nhưng đêm biếc đã tàn, trăng xuân biến,
 Và vừng hồng đã tắt nắng chân mây xa.

NGÂN-SINH

Vừng hồng đã tắt nắng chân mây xa.

Và...

Dưới ánh trăng tà...

Đâu mất...!

Nàng Anh-Nga đi đâu mất dưới trăng tà?

Đêm 16-17 tháng 7 năm 1935
 (Anh-Nga)

*

Kinh Kha

Thái-tử Đan cùng tân khách có
 biết việc ấy đều áo trắng, mũ
 trắng đưa đến sông Dịch-thủy.
 Đông Chu Liệt Quốc

KINH KHA, THÁI TỬ ĐAN

HAI NGHÌN TÂN KHÁCH NƯỚC YÊN

Vai phụ

CAO TIỆM-LY ĐÁNH TRÚC NHỊP NHỮNG LỜI CA
 TẦN VŨ-DƯƠNG CẦM CƯƠNG NGỰA ĐỨNG TRÊN XE

*

THÁI TỬ ĐAN

Trống Mào điểm. Trời sâu thăm tối mãi
 Và dòng sông Dịch-thủy nặng nề trôi.

Đưa tráng sĩ lên đường không trở lại,
 Lòng cô gia đau đớn hỏi bao nguôi?

CÁC TÂN KHÁCH

Cùng đốt đuốc giữa đêm thu lạnh lẽo,
 Khách triều Yên đưa tráng sĩ sang Tần.
 Nay sông Dịch nằm ngang lên tiếng réo...
 Nhưng, than ôi! ai nữ vội dừng chân?

KINH KHA

Xin dừng chân!

Vì qua sông là hải dãm đất vua Tần.
 Và, đầu cầu, nơi trống Yên buồn nổi...
 Nơi trống Yên buồn nổi khúc ly ca,
 Xa tám ngựa chờ ta từ buổi tối.

THÁI TỬ ĐAN

Đến nơi rồi...

Dừng chân tân khách hỡi!

Và, nuốt đau, nâng chén rượu cuối cùng,
 Ngang mây nâng...! đề vĩnh biệt khách anh hùng!
 Vì, hỡi ôi!

Sau mấy buổi lặn xe trong mây bụi,
 Đến Tần-đô qua sông núi xa xôi,
 Dù dâm sai hay dâm trướng gã Tần Vương
 Chàng cũng thôi trông thấy chới vừng dương...

CÁC TÂN KHÁCH

Nên, sáng nay, sương trùm bầu mây nặng
 Và gió buồn rền rĩ điệu bi ai,
 Đoàn tân khách trong triều đều bận trắng
 Đề tang người tráng sĩ xuống Tuyền đài.

KINH KHA

Bầu mây dẫn hàng sáng...
 Và sương thu dẫn loãng, núi dần nhô!

CÁC TÂN KHÁCH

Gió sắp tung xe hiệp sĩ nẻo Tân-dô !

THÁI TỬ ĐÀN

*Nhưng trước khi xe biến cõi mơ hồ,
Níu tay Kha trông gió căng cờ lụa bạch,
Ta muốn nghe vang trời lời tân khách
Thậm thê ca tiễn kẻ sẽ rời Yên !*

CÁC TÂN KHÁCH

Gió than lên !

Và Tiêm-Ly !

*Đề lòng đau xót mãi cảnh phân kỳ,
Xin đều tay gõ trúc
Cho gõ ngân từng khúc nhịp lời ca !*

THÁI TỬ ĐÀN

*Xin đồng thanh hát tiễn kẻ đi xa
Một khúc ca mơ màng và đắm luyến...!
Đề, muốn năm, chốn biên thùy vắng vẻ,
Áng sương kia, luồng gió nọ, nước sông này,
Với hàng thông cổ thụ dưới trời say,
Nhớ những lời thương tiếc buổi chia tay
Và nhớ bóng Kinh-Kha, người hiệp sĩ !*

CÁC TÂN KHÁCH

*Tự buổi Vua thiên đô về Lạc-ấp,
Muôn chừ hầu xô sát : kiếm tời bời,
Xe cuốn bụi, cờ nhung bay tới tấp...
Và can qua bỗng chuyển bốn phương trời !
Tới nay, chưa bao giờ dân đau khổ
Bằng những năm tăm tối thừa Đông-châu
Ngày trận mạc tàn dân, như dòng tổ
Lắc rùng khò, xoáy lá, buổi chiều thu.*

THÁI TỬ ĐÀN

*Ngày trận mạc tàn dân, như dòng tổ
Lắc rùng khò, xoáy lá, buổi chiều thu !*

CÁC TÂN KHÁCH

*Đã bao phen, trời khuya đang tịch mịch,
Loa thúc đi rộn rã trên chòi cạnh !
Dàn tất cả ủa nhau đi nghe hịch,
Rồi, điệu kiều, loang loáng giấy gươm xanh...
Đoàn chiến sĩ lên xe dòng ruồi ngựa
Đã từ lâu chôn dãi dưới non xa.
Mà, bờ thành, thê nhi còn lần lữa
Nín hơi... nghe làn gió lất chinh ca.*

THÁI TỬ ĐÀN

*Mà, bờ thành, thê nhi còn lần lữa
Nín hơi... nghe làn gió lất chinh ca !*

CÁC TÂN KHÁCH

*Nhưng, ai hỡi ! đợi chi bên cửa tía ?
Lũ chinh phu im mãi điệu say hồn...
Và xe vỡ tan tành nơi chiến địa
Không quay về lướt dưới khải hoàn môn
Ai đếm xuề ngàn lau, xương trắng ngập,
Hàng năm qua, còn đặc cánh diều hâu ?
Bao nguồn Dương, nơi sài lang tấp nập,
Ngất mây sừng sừng đứng Núi Dâu-Lâu !*

THÁI TỬ ĐÀN

*Bao nguồn Dương, nơi sài lang tấp nập,
Ngất mây sừng sừng đứng Núi Dâu-Lâu !*

CÁC TÂN KHÁCH

*Nghe tin dữ, thành đô không kịp khóc
Bọn anh hùng phơi xác chốn biên cương*

Vì chỉ đợi hai ba vừng ô mọc,
 Quanh hào, đã chẳng kín lưới đao thương!
 Rồi, bên lũy, người xô như sóng vỗ...!
 Rồi cửa tung...! Rồi quách vỡ, đồn tan...!
 Máu lụt đường, thấy không còn chỗ đỡ
 Và lửa phun u ám khói buông màn...

THÁI TỬ ĐAN

Máu lụt đường, thấy không còn chỗ đỡ
 Và lửa phun u ám khói buông màn!

CÁC TÂN KHÁCH

Nhưng bao nước, khiếp kinh thời loạn lạc.
 Rủ rê nhau say đắm thuyết Tô-Tần.
 Riêng chưa muốn chân tường quảng giáo mác,
 Riêng còn ham binh lửa, một vương Tần
 Nên, sáng nay, Kinh-Kha cầm kiếm biể
 Chỉ Tần-đô quyết giết đứa hung tàn,
 Cho bá tính hân hoan bày hàn tiệc
 Mừng từ nay sống mãi thuở thanh nhân.

Nhưng đến buổi tiêu ngân, đồn réo rất,
 Dân tung hoa ca điệu thái-bình-ca,
 Bờ sông sáng nơi hơi êm hiu hắt,
 Tìm... than ôi! đâu thấy bóng Kinh-Kha?

KINH KHA

Còn tìm đâu thấy nữa bóng Kinh-Kha?
 Vì gió bão, xa vắng miền mình mạc,

Đã tung xa

Chân man mác...

Lẫn hương hồn man mác kẻ không nhà!

CÁC TÂN KHÁCH

Hoàng thiên hỡi...!

THÁI TỬ ĐAN

Hoàng thiên hỡi...!

Còn chờ chi mà vẫn chưa thịnh nộ
 Và từng cao, chưa nổ tiếng lôi đình?
 Còn chờ chi mà vẫn chưa tru diệt
 Đứa hôn quân đầu Kiệt cũng chưa bằng?
 Còn chờ chi mà vẫn chưa chuyển sấm
 Phá tan hoang muôn dặm nước Tần đi?

CÁC TÂN KHÁCH

Còn chờ chi...?

Đề đến nỗi,

Sáng hôm nay, trong bụi tối ruồi xe đi,
 Người thích khách anh hùng đành thí mạng?

KINH KHA

Và, bốn trời run lách bóng đao thương,
 Khách qua đường
 Sẽ thấy bêu... đầu dưng sĩ chợ Hàm-dương.

CÁC TÂN KHÁCH

Hàm-dương! Hàm-dương! Hàm-dương!
 Nơi tan thân người vũ sĩ phi thường!
 Hàm-dương! Hàm-dương! Hàm-dương!
 Nơi muôn năm còn nặng nỗi buồn thương!

KINH KHA

Hàm-dương!

Nơi Tần-dương

Chỉ nay mai, từ giá chiếc ngai vàng,
 Lướt xuống cõi mơ màng
 Cùng Kinh-Kha, người vũ sĩ lang thang!

•

Thân lang thang! thân lang thang!
 Bao năm ngang dọc đất mênh mang,

Mỏi dếp phiêu lưu mà chẳng thấy
Dịp cho tỏ chí hiên ngang !

Trái tim khô ! trái tim khô !
Vì cơ hội tránh khách giang hồ.
Lưỡi kiếm, chôn thân trong vỏ sắt,
Phong hàn vì khát máu đào tồ.

Nhưng hôm nay ! Nhưng hôm nay !
Xe đồng vượt núi, vút xa bay !
Tráng sĩ thoả thuê điều nguyện vọng,
Điều tha thiết ước bấy nhiều ngày.

Sương lam tan ! sương lam tan !
Đêm phai ! bóng tối vất cao màn !
Thông đang im hơi nhìn nước đợi !
Hồn may thế thảm ngắt lời than...

Nhưng, nghiêng thông ! Nhưng, nghiêng thông !
Hơi thu vùn vút réo bên sông !
Sông gió nhanh tung không buồn nữa
Giục xe mau phóng cỡi mệnh mông !

Rượu ngâm chí ! Rượu ngâm chí !
Nghiêng hồ rót nặng cốc lưu ly !
— Nâng cốc . . . một hơi, ta nốc cạn...
Trông cầu, thét ngựa, thúc xe đi...!

CÁC TÂN KHÁCH

Uống cạn cốc lưu ly

Mà Thái-tử quỳ dâng nâng quá mũ,
Kha trông cầu, thét ngựa, thúc xe đi...

KINH KHA

Cò bình xa

Đã bắt đầu chuyễn động nặng nề đi !

THÁI TỬ ĐAN

Kinh-Kha

CÁC TÂN KHÁCH

Cổ xe đi...

Tám dây cương đều căng thẳng, ngựa chờ phi,
Mà Thái-tử còn theo xe, dầm đĩa lệ...

THÁI TỬ ĐAN

Kinh-Kha ! Kinh-Kha !

Ở lại với cô gia...!

Nhưng kiếm sĩ không thèm quay cõng ngó.
Quát Vũ-vương giục vó truy phong bay !

CÁC TÂN KHÁCH

Truy phong bay !

Và, hoàng hốt.

Chàng Yên-Đan chuyễn cỡi

Vơ thao xe vợi nắm trong bàn tay...

MỘT TÂN KHÁCH

Rồi, cầm gót bên cầu, chàng gắng giữ...

CÁC TÂN KHÁCH

Và tám ngựa dằng co cùng Thái-tử !

MỘT TÂN KHÁCH

Bánh cổ xoay . . . Cương gắng . . . Trục rên rĩ...

Roi kêu và ngựa hí...

Và Kinh-Kha trợn mắt bỗng quay đầu !

CÁC TÂN KHÁCH

Nhưng dây đứt...!

Và cỗ xe lỏng lẻo phóng qua cầu !

THÁI TỬ ĐAN

Xe rầm rầm rộ rộ phóng qua cầu !

CÁC TÂN KHÁCH

Phóng qua cầu...

Rồi cát tung mù mịt...

Rồi, quay nhanh, trục rít.

Bóng xe văng trên đường xa, xa tít...!

THÁI TỬ ĐAN

Phút giây! chỉ phút giây,

Bụi mù kia sẽ biến mất dưới chân mây

Rồi, từ đây,

Vòng sáng tối dù muôn phen luân chuyển,

Lũ chúng ta

Chỉ còn thấy Kinh-Kha trong mộng huyền!

CÁC TÂN KHÁCH

Nơi xa xôi...

Nơi xa xôi, kia! bụi khuất dưới lưng đồi!

THÁI TỬ ĐAN

Theo cô gia lên dốc đá đứng vờn mây!

Xin bứt đứt giày rơm...! Rồi, thồn thức.

Bám rêu leo lên đỉnh ngọn gò tây!

Đề cùng xé áo than, cùng vỗ ngực,

Cùng nhìn xe ầm rôi dưới bờ mây...

CÁC TÂN KHÁCH

Như một giấc mơ xa bay chầm chậm,

Xe thăm thăm...

Vẫn lướt ngang... trên viền trời thăm thăm...

Nhưng, phút giây! chỉ phút giây,

Bụi mù kia sẽ biến mất dưới chân mây...

Kìa! thân ôi!

Nơi xa xôi bụi lại khuất dưới lưng đồi.

THÁI TỬ ĐAN

Tân khách hỡi!

Xin chờ đây cho tới khi, lạng lẽ,

Ái Tân kia trắng xóa giấy cờ gai...

Ta sẽ xuống bên sông, nơi chia rẽ,

Cùng bùng đầu thắm cử khúc bi ai!

Ngày 1 — 4 tháng 2 năm 1936)

Huy-Thông

*

Tân Hồng - Châu

Các vai: TÂN HỒNG-CHÂU

LIÊU CAO

CÁC CHIẾN SĨ

CÁC CHIẾN SĨ

Năng biển trong sương bầm nơi xa tít,

Và chúng ta bước tới đỉnh non cao.

Thăm thăm dưới chân non, sương mù mịt,

Sóng tung thân đục đá, gió vang gào.

LIÊU CAO

Các tướng theo Đường-Cương trên nước biển,

Bao nhiêu năm mài đuổi ánh vinh quang!

Hãy hoa gươm, nghiêng chào hồn anh kiệt!

Vì Cương đà lần bóng chốn mơ màng.

CÁC CHIẾN SĨ

Anh hùng, trên sông uốn xửa nghênh ngang

Đã ôm gươm lần bóng chốn mơ màng.

Nên chiều nay, trời sâu chan chứa gió,

Chúng ta búa sườn non um tùm cỏ

Leo lên đây, theo gót Tân Hồng Châu,

Chôn tro tàn chủ tướng đáy biển sâu.

LIÊU CAO

*Còn đâu ?**Còn đâu nữa kẻ giang hồ mãnh liệt ?**Thân anh kiệt...**Than ôi !**Thân anh kiệt**Chỉ còn là một đống tro tàn thôi !*

TẦN HỒNG-CHÂU

*Mây trôi... Mây trôi...**Và từng than, sóng khóc, gió kêu trời.*

LIÊU CAO

*Chiến sĩ của Đường-Cương ! mau cất tiếng**Rời cùng nhau buồn vắng...**Cất tiếng buồn vắng trong kẻ xa xôi !**Vì đống tro trong bình đất, than ôi !**Khi chim ô nơi chân trời thôi ngác ngoài**Và bóng tối mịt mù sa trên Nam-hải,**Sẽ từ tay người vợ góa đứng ngủ trông,**Nặng nề lẫn xuống tận đáy bể bèo bóng.*

CÁC CHIẾN SĨ

*Tuyệt diệu !**Rời cùng nhau cất tiếng**Ta cùng ca !*

LIÊU CAO

Cùng vang ca một khúc anh hùng ca !

CÁC CHIẾN SĨ

*Mộc đồng nâng thẳng,**Ta gõ gươm hòa nhịp tiếng buồn ca...*

LIÊU CAO

*Chiều thu tắt nắng**Và sương mù phủ kín chân trời xa xa...*

CÁC CHIẾN SĨ

*Phủ kín chân trời đi ! sương lạnh lẽo !**Và, gió mờ lôi kéo núi này đi !*

*

*Đâu mây đông căng thẳng bão sâu bi ?**Hãy nở trên lưng trời ra sấm sét !*

*

*Chân non cao, sóng ơi ! mau lòng thét,**Và, thu hơi... ăm nôi trận phong ba !*

*

*Vì vong hồn trắng sĩ, nẻo mù xa,**Đang mơ màng ôm bay theo gió cuốn !*

LIÊU CAO

*Mơ màng gió cuốn...**Và phiến mây cuốn cuộn**Mang ra xa người chiến tướng máu đỏ ngầu,**Trên sườn in mười chín vết thương sâu.*

TẦN HỒNG-CHÂU

*Thông qua mười chín vết thương sâu**Linh hồn chàng đã biến mất nơi đâu đâu...*

CÁC CHIẾN SĨ

*Tìm đâu bóng trang anh hùng vô địch,**Trên sóng cong, giật kích của quân thù ?*

*

*Tìm đâu người chiến sĩ trong bạo thu**Cùng chúng ta tung hoành trên mặt biển ?*

*

*Tìm đâu kẻ tay không trên thuyền chiến**Quay cuồng nơi kiếm chém, tên vù bay ?*

*

*Tìm đâu người chủ tướng, cả đêm ngày,**Ngược chiều bão hăng xông trên thuyền nhỏ ?*

LIÊU CAO

Hồn nương theo gió
Đã, từng không, cao khuất dấu u sầu !

TẦN HỒNG-CHÂU

Thông qua mười chín vết thương sâu,
Linh hồn chàng đã biến mất nơi đâu đâu...

CÁC CHIẾN SĨ

Nhớ mãi buổi chiều qua ... ta nhớ mãi
Buổi Đường-Cương quặn quại trên máu đào !

Dường-Cương ... ôi ! đau đớn khách anh hào !
Giữa chiến trường, thương ôi ! không được chết !

Đề, rưng rưng ngang giường đương mê mệt,
Mặt gương thù lên tường đến ngăm đăm.

Xác kẻ hèn ta quyết sẽ băm vằm,
Và, vết hờn, vì ai ta xóa sạch !

LIÊU CAO

Xóa sạch vết hờn căm !
Và, tể tướng bằng đầu lâu quân thích khách,
Ta lấy lưng hú phách chiêu hồn xa !

TẦN HỒNG-CHÂU

Nghe, lời ta !
Chiến tướng !
Hãy ngừng ca !

LIÊU CAO

Hãy ngừng ca !
Hãy ngắt khúc u sầu !
Và lắng tai nghe tiếng Tần Hồng-Châu !

CHIẾN SĨ

Hãy ngừng ca !
Hãy ngắt khúc u sầu !
Và lắng tai nghe tiếng Tần-Hồng-Châu !

TẦN HỒNG-CHÂU

Hỡi xuân xưa ! lời xưa sao nở tắt ?
Và đi đâu đi mãi, mây hồng ôi ?
Ngày vui chỉ, than ôi ! trong chốc lát,
Sương âm u vội lấp cảnh trời tươi.

Gác anh kiệt, hồn ai nay chói lói
Như kim ô ném nặng trên biên hè.
Chàng khuất bóng ... để lòng ta tắm tối
Như chiều đông xám ngắt mây dày che !

Chàng khuất bóng ! chàng ơi ! chàng khuất bóng
Và Thời-Gian ướt đẫm lệ bi thương,
Nhưng ... nhưng mà từ nay trên nước rộng
Thuyền không چرا sóng nữa, hỡi Đường-Cương !

LIÊU CAO

Đường-Cương ! Đường-Cương ! Đường-Cương !
Sẽ từ đây sóng vắng kẻ quật cường !

CÁC CHIẾN SĨ

Đường-Cương ! Đường-Cương ! Đường-Cương !
Hồn thiêng đã lướt thẳng cỏi Thiên-dường.

TẦN HỒNG-CHÂU

Ngừng than !
Chiến sĩ !

Hãy ngừng than !

Người anh hùng ta yêu quý
Mà, hôm nay, ta đau khúc đồng tro tàn,

Người xưa kia, trên nước xanh vùng vẫy ;
 Mà Cao-ly, mà Lâm-ấp, mà Trung-hoa,
 Phải rừng mình khi nghe thấy,
 Nơi xa xa, hơi vắng vắng tiếng loa xa ;
 Người thủy thủ vô song trên sóng biển,
 Người chồng mà lòng ta yêu đương, thương tiếc.

Vì đâu ?

Ai biết vì đâu

Mà sườn in mười chín vết thương sâu ?

CÁC CHIẾN SĨ

Vì đâu ?

Ai biết vì đâu

Mà đêm qua chủ soái máu đỏ ngầu ?

TẦN HỒNG-CHÂU

Gã anh kiệt

Mà lòng ta yêu tha thiết

Đã bỏ mình dưới lưỡi kiếm Tần Hồng-Châu !

CÁC CHIẾN SĨ

Mây lang thang...!

LIÊU CAO

Mây lang thang ! gió phóng trên bề ngầu !

Có nghe ai đứng nói trên non cao ?

TẦN HỒNG-CHÂU

Gió mây ơi ! đừng bước trên non cao

Cho Hồng-Châu sẽ bớt nỗi lòng đau !

LIÊU CAO

Trời bình yên sao mờ không diêm bạc,

Và, đâu non mạn mác,

Gió băng khuâng...

TẦN HỒNG-CHÂU

Lắng tai !

Lắng tai nghe ta kể hết nỗi đoạn trường :

Khi bước xuống thuyền hoa, ta vĩnh biệt
 Nơi mẹ già trông với bóng ta đi,
 Ta say sưa với tình yêu tha thiết
 Chẳng buồn nghe kẻ khóc nỗi phân ly
 Hai năm trời yêu đương, ta sung sướng,
 Trên tay ai nhẹ uốn tấm lưng gà,
 Hai năm trời ái ân ta những tưởng
 Đời bên ai là một giấc mơ hoa.

Nhưng Đường-Cương, sau hai năm quyến luyến,
 Bỏ bạn tình sẵn rồi mộng vĩnh quang
 Và từ đó, xông pha trên mặt biển.
 Chàng nhãng về âu yếm khách tao khang.

Bờ bề vắng đêm ngày ta nhớ tưởng...
 Mà người xa chẳng thấu nỗi thăm sâu !
 Muốn thôi yêu ... nhưng dây yêu vẫn vướng,
 Vẫn như lưu, như luyến tấm lòng đau...

Đương lúc trong buồng không ta chờ đợi
 Chàng còn mê cướp giáo trong phong ba !
 Và, vì vút, gió đêm đông nặng thồi,
 Chàng dong thuyền quấy rồi Vãn-lang xa.
 Trên da báo, chiều qua chàng tạm nghỉ,
 Đề sớm nay, mặt biển kéo quân đi,
 Ta cầm gươm cắt ngang đời chiến sĩ,
 Đề từ nay khỏi khổ cảnh phân ly.

*Tro phu tướng trong bình, nay tan nát,
Trên trần ta sống nữa mà làm chi ?
Gió hiu hiu trên non cao bát ngát...
Phải hồn chàng trở gót . . . đón ta đi ?*

CÁC CHIẾN SĨ

Quyết đi đâu, nàng hỡi ! Mà xăm xăm ?...

LIÊU CAO

Mà xăm xăm, trên miệng vực âm thầm...?

CÁC CHIẾN SĨ

*Như diên mê, như phẫn chấn, như khiếp kinh,
Tay ôm bình,
Nàng từ cao, xõa tóc,
Bỗng vắng mình !*

LIÊU CAO

Đêm không sao chứa chan điều bí mật...

Và bóng nàng biến mất

Dưới non sâu !

CÁC CHIẾN SĨ

Dưới non sâu,

Khuất bóng Tần Hồng-Châu !

LIÊU CAO

Hồng-Châu khuất

*Nơi hích đá trơ vơ, quặng mình, roi sóng quật,
Nơi, lưới đêm kinh hoàng chằng u uất,
Nơi, tối tăm, âm đạm, sương mù rơi...*

CÁC CHIẾN SĨ .

Sương mù rơi . . . Sương mù rơi . . .

Và, rung trời, nước nở gió chơi vơi !

Huy-Thông

Ngày 7 tháng ? năm 1935

(Hà-nội báo số 9, 4-3-1936)

S ồ n g

*Dù đường trần khe khát, hiềm nghèo,
Dù gập ghềnh dù lắm hùm beo,
Cứ quả quyết đường hoàng ta tiến ;
Đời thắm đậm, ta càng vinh hiển !*

*

Nguyễn Du

*Giữa đám núi cao trên Hồng-lĩnh
Lô xô và tha thướt bóng chiều
Lục xục trong thung lũng tiêu điều
Lạc loài một túp lều thanh tịnh.*

*

*Nguyễn Du trước cửa đang ngâm vịnh,
Bỗng hồn thơ bay bổng như điều.
Cụ vừa đọc hết chuyện cô Kiều,
Một gói thanh lâu đời Gia-tĩnh.*

*

*Trước án thư dưới ngọn đèn dầu,
Nguyễn Du ngồi mài thoi mực Tàu,
Chữ thoăn thoắt phủ đầy giấy trắng.*

*

*Rồi khi trời đông điểm ánh vàng,
Tóc râu bạc xóa nhưng trán phảng,
Cụ thấy lòng khoan khoái nhẹ nhàng.*

*

Cùng mặt trời

*Khi trời biếc bị mây tối phủ che,
Tôi ôm đàn, lắng lắng tai nghe,
Trên trời đen ngất vang lòng sấm động ;
Chớp nhoáng xé mây
Rừng âm ỹ rống,
Gió điên cuồng gọi sóng sấn lên bờ,
Dưới ánh trắng mờ,
Mặc cho sét nổ
Người trên cao,
Ôi ! mặt trời !
Nhạo cơn giông tố.*

(Phong-Hóa số 65. Trang 3)

